

# **Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego (WSDZ) w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Brodłach<sup>1</sup>**

## **1. Wstęp**

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Brodłach obejmuje celowe, uporządkowane i wzajemnie powiązane działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez naszą placówkę edukacyjną podlegające wewnętrznej ewaluacji. Zadania te podejmowane są na każdym etapie kształcenia i realizowane są w oparciu o przepisy prawa oświatowego.

Szybko następujące zmiany na rynku pracy i w życiu społecznym wymuszają potrzebę wsparcia uczniów w procesie samookreślenia, samodoskonalenia i świadomego planowania własnej kariery zawodowej oraz poznawania siebie i świata przez całe życie.

Działania określone w wewnątrzszkolnym systemie doradztwa zawodowego umożliwiają:

- uzyskanie przez uczniów dostępu do pomocy z zakresu doradztwa zawodowego;
- wsparcie rodziców w związku z udzielaniem przez nich pomocy w podejmowaniu przez dzieci decyzji edukacyjno-zawodowych;
- wzbogacenie oferty szkoły i jej promocję w obszarze działań z zakresu doradztwa zawodowego;
- przejrzystość i ciągłość oddziaływań poprzez wskazanie osób działających na rzecz WSDZ oraz określenie zakresu ich odpowiedzialności;
- zaplanowanie działań w każdym cyklu kształcenia.

Przygotowany dokument WSDZ zapewnia ciągłość działań doradczych, służy

wskazaniu korelacji między tymi działaniami i procesami dydaktyczno-wychowawczymi w szkole.

## **2. Podstawy prawne dotyczące realizacji doradztwa zawodowego w szkole**

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w przedszkolach, szkołach i placówkach regulują m. in. Przepisy zawarte *Ustawie Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku*<sup>2</sup>, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia oraz wymieniając zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego oraz zajęcia prowadzone w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej jako jedno z podstawowych form działalności dydaktyczno-wychowawczej szkoły. Szczegółowe regulacje wprowadzają rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, m.in.:

*Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego*<sup>3</sup>;

*Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach*<sup>4</sup>;

*Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planach nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. z 2017 r., poz. 703)*<sup>5</sup>.

## **3. Struktura Wewnątrzszkolnego systemu doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w Brodlach**

Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej im. H. Sienkiewicza w opracowywany został na trzy cykle kształcenia i obejmuje celowe, wzajemnie skorelowane i uporządkowane działania związane z doradztwem zawodowym ujęte w czterech dokumentach:

---

2 Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (*Dz.U. 2017 poz. 59*).

3 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (*Dz.U. 2018 poz. 1675*).

4 Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (*Dz.U. z 2017 r., poz. 1591*).

5 Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planach nauczania dla publicznych szkół (*Dz.U. z 2017 r., poz. 703*).

- 3.1. Program preorientacji zawodowej dla oddziałów przedszkolnych w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach.
- 3.2. Program orientacji zawodowej dla klas I–III Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach.
- 3.3. Program doradztwa zawodowego dla klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach.
- 3.4. Program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach.

#### **4. Główny cel realizacji orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w szkole podstawowej<sup>6</sup>**

Celem preorientacji zawodowej w klasach I-III jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

Celem orientacji zawodowej w klasach I-VI jest zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

Celem doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej jest wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

#### **5. Główne zadania szkoły w zakresie doradztwa zawodowego**

Do głównych zadań w zakresie doradztwa zawodowego w szkole należy zaliczyć:

- systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na informacje edukacyjne i zawodowe oraz na pomoc w planowaniu kształcenia;
- gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie działalności informacyjno-doradczej;
- udzielanie indywidualnych porad i konsultacji uczniom i ich rodzicom;
- prowadzenie grupowych zajęć aktywizujących, przygotowujących uczniów do świadomego planowania kariery i podjęcia roli zawodowej;

---

6 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

- współpraca z instytucjami wspierającymi wewnętrzny system doradztwa zawodowego, w szczególności z poradnią psychologiczno-pedagogiczną oraz innymi instytucjami świadczącymi poradnictwo i specjalistyczną pomoc uczniom i rodzicom;
- pomoc i udostępnianie informacji o szkołach ponadpodstawowych i systemie kształcenia ustawicznego;
- współpraca wszystkich pracowników szkoły w celu realizacji tych zadań.

## **6. Działania związane z doradztwem zawodowym i ich adresaci**

Działania związane z doradztwem zawodowym w szkole podstawowej są kierowane do trzech grup adresatów:

- uczniów,
- rodziców,
- nauczycieli.

## **7. Treści, zadania i działania kierowane do podmiotów**

7.1. Zadania przy realizacji programu skierowane do uczniów:

- udzielanie porad i konsultacji indywidualnych;
- prowadzenie zajęć grupowych związanych tematycznie z obszarami takimi jak: poznawanie własnych zasobów z określaniem mocnych i słabych stron; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych;
- pomaganie uczniom w przygotowywaniu materiałów o sobie tzw. „portfolio”;
- aranżowanie sytuacji sprzyjających poznawaniu własnych zasobów np. poprzez udział w konkursach, przygotowywanie określonych zadań na zajęcia przedmiotowe, udział w organizowaniu uroczystości i imprez szkolnych;
- określanie potencjału edukacyjno-zawodowego;
- prowadzenie kół zainteresowań i zajęć dodatkowych w ramach wspierania ucznia w podejmowaniu świadomych decyzji edukacyjno-zawodowych;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- stwarzanie okazji do udziału w wydarzeniach takich jak np. targi edukacyjne, festiwal zawodów;
- umożliwianie udziału w spotkaniach informacyjnych z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych;

- informowanie o ofercie kształcenia w szkołach ponadpodstawowych;
- umożliwienie udziału w spotkaniach z absolwentami szkoły (prezentacje ścieżek rozwoju edukacyjno-zawodowego);
- wspieranie uczniów w przygotowaniu Indywidualnych Planów Działania (IPD);
- organizowanie spotkań z przedstawicielami różnych zawodów;
- organizowanie spotkań z inspirującymi osobami (pasjonatami, autorami innowacyjnych rozwiązań - młodymi ludźmi, którzy odnieśli sukces zawodowy);
- organizowanie spotkań informacyjno-diagnostycznych z osobami i instytucjami wspierającymi szkołę w działaniach doradczych
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych;
- umożliwienie dostępu do informacji edukacyjno-zawodowej poprzez stronę internetową szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik, pomieszczenie doradcy zawodowego i bibliotekę szkolną;
- organizowanie zajęć w świetlicy związanych z orientacją zawodową;
- organizowanie kącików zawodoznawczych w klasopracowniach, w pomieszczeniu doradcy zawodowego, w salach edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej;
- organizowanie imprez o charakterze zawodoznawczym, np. konkursy, festiwale czy prezentacje zawodów;
- organizowanie przedstawień, uroczystości szkolnych, debat z elementami zawodoznawstwa;
- organizowanie dni promujących: zainteresowania, umiejętności, twórczą postawę i aktywności uczniów;
- organizowanie uczniowskiego wolontariatu;
- umożliwianie uczniom udziału w tzw. lekcjach zawodoznawczych organizowanych przez szkoły ponadpodstawowe ogólnokształcące i zawodowe m. in. w ramach „Dni otwartych”;
- udostępnianie materiałów multimedialnych (np. gier edukacyjnych, filmów i innych e-zasobów) ułatwiających samopoznanie, świadome podejmowanie decyzji edukacyjnych i zawodowych;
- prowadzenie projektów edukacyjnych tematycznie powiązanych z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym.

#### 7.2. Zadania przy realizacji programu skierowane do nauczycieli, wychowawców i specjalistów:

- umożliwienie udziału w szkoleniach i kursach z zakresu doradztwa zawodowego;

- prowadzenie lekcji otwartych;
- zwoływanie szkoleniowych posiedzeń rady pedagogicznej;
- organizowanie wizyt zawodoznawczych w zakładach lokalnego rynku pracy;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów z obszaru doradztwa zawodowego;
- śledzenie losów zawodowych absolwentów;
- wspieranie w realizacji zadań doradztwa zawodowego.

### 7.3. Zadania przy realizacji programu skierowane do rodziców:

- prezentowanie WSDZ i założeń w pracy informacyjno-doradczej szkoły na rzecz uczniów;
- organizowanie spotkań informacyjno-doradczych z doradcą zawodowym w szkole;
- tworzenie możliwości indywidualnej rozmowy z doradcą zawodowym na terenie szkoły;
- inicjowanie kontaktów z przedstawicielami instytucji działających na rynku pracy;
- organizowanie spotkań z przedstawicielami firm lokalnego rynku pracy;
- prowadzenie konsultacji dotyczących decyzji edukacyjno-zawodowych uczniów;
- informowanie o targach edukacyjnych;
- udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych (między innymi poprzez: biblioteczkę publikacji w pomieszczeniu doradcy zawodowego i bibliotecę szkolnej, stronę internetową szkoły, tablice informacyjne, e-dziennik);
- włączanie rodziców w szkolne działania związane z preorientacją zawodową, orientacją zawodową i doradztwem zawodowym.

## 8. Sposoby, metody i techniki realizacji zadań w ramach WSDZ

### 8.1. Orientacja zawodowa i doradztwo zawodowe dla uczniów są realizowane:

- podczas grupowych zajęć związanych z doradztwem zawodowym prowadzonych przez doradcę zawodowego<sup>7</sup>, które wynikają z ramowych planów nauczania;
- podczas zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli przedmiotów ogólnokształcących i wychowawców – m. in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z

---

<sup>7</sup> Rozporządzenie MEN z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (*Dz.U. z 2017 r., poz. 703*).

wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego;

- podczas wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami, prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców - m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli)<sup>8</sup>;
- podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. szkolne targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) lub poza nią (np. udział w targach edukacyjnych, festiwalu zawodów, w wizytach zawodoznawczych w zakładach lokalnego rynku pracy, wycieczkach z elementami zawodoznawczymi);
- podczas realizacji projektów i programów finansowanych lub współfinansowanych ze źródeł UE lub innych podmiotów np. tworzenie Szkolnych Punktów Informacji i Kariery (SPInKa) w szkołach podstawowych (dawnych gimnazjach) umożliwiających realizację doradztwa edukacyjno-zawodowego dla uczniów.

## 8.2. Metody stosowane w poradnictwie grupowym i indywidualnym

Metody i techniki realizacji zadań WSDZ można podzielić na dwa obszary:

- 1) W poradnictwie indywidualnym służą wspieraniu uczniów w rozwoju edukacyjno-zawodowym poprzez udzielanie pomocy w zakresie diagnozy zainteresowań i predyspozycji psychofizycznych ucznia oraz ukierunkowanie wyboru dalszego kierunku kształcenia i przyszłej kariery zawodowej. Uczniowie w ramach spotkań i konsultacji indywidualnych z doradcą zawodowym uzyskują pomoc w formie:
  - rozmowy i wywiadu doradczego;
  - diagnozy predyspozycji zawodowych – testy, ankiety;
  - udzielenia pomocy w podjęciu decyzji edukacyjnej;

---

8 Rozporządzenie MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (*Dz. U. z 2017 r., poz. 1591*).

- wsparcia w podnoszeniu samooceny i radzeniu sobie w sytuacjach utrudniających optymalny rozwój;
- udzielenia informacji adekwatnych do potrzeb ucznia;
- pomocy w prawidłowym przygotowaniu dokumentów w czasie procesu rekrutacyjnego do szkół ponadpodstawowych.

2) Grupowe formy poradnictwa zawodowego odbywają się w ramach lekcji wychowawczych, warsztatów, lekcji przedmiotowych, kół zainteresowań w ramach statutowej działalności szkoły i projektów ze środków UE, projektów edukacyjnych, wycieczek zawodoznawczych i z elementami zawodoznawstwa. W trakcie oddziaływań grupowych uczeń może dokonać właściwej oceny swoich umiejętności i zdolności. Zajęcia grupowe pozwalają młodzieży przełamywać osobiste bariery związane z funkcjonowaniem społecznym.

Metody i techniki pracy w poradnictwie grupowym stosowane w pracy doradczej to m.in.:

- aktywizujące problemowe - burza pomysłów, dyskusja,
- zapisowe - drzewko decyzyjne, mapy myśli,
- dramy - inscenizacje i odgrywanie ról,
- testowe (kwestionariusze, ankiety, testy),
- audiowizualne - filmy edukacyjne, zasoby internetu i prezentacje multimedialne,
- treningi umiejętności społecznych, miniwykłady, pogadanki,
- warsztaty zawodoznawcze.

## **9. Osoby odpowiedzialne za realizację programu**

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie Rady Pedagogicznej: dyrektor szkoły, zespół do realizacji WSDZ, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej), nauczyciel - wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel - bibliotekarz, nauczyciele specjaliści (m.in. pedagog, psycholog – w ramach współpracy z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, logopeda),



pielęgniarka szkolna.

#### **9.1. Dyrektor szkoły:**

- odpowiada za organizację działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z zespołem do realizacji WSDZ;
- wspiera kontakty pomiędzy uczestnikami procesu orientacji zawodowej oraz doradztwa zawodowego w szkole a instytucjami zewnętrznymi;
- zapewnia warunki do realizowania w szkole zajęć preorientacji zawodowej, orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- organizuje w szkole wspomaganie realizacji działań z zakresu preorientacji zawodowej, orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego poprzez planowanie i przeprowadzanie przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości pracy placówki w tym obszarze.

#### **9.2. Zespół do realizacji Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ):**

- określa mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- pomaga uczniom w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej;
- prowadzi zajęcia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego oraz zajęcia związane z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspiera nauczycieli, wychowawców, specjalistów i rodziców w realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- prowadzi doradztwo indywidualne dla uczniów;
- systematycznie diagnozuje zapotrzebowanie uczniów, rodziców i nauczycieli na działania związane z doradztwem zawodowym;
- planuje, koordynuje, monitoruje i prowadzi ewaluację oraz promuje działania związane z doradztwem zawodowym podejmowane przez szkołę we współpracy z wychowawcami, nauczycielami i specjalistami;
- gromadzi, aktualizuje i udostępnia informacje edukacyjne i zawodowe właściwe dla danego poziomu kształcenia;
- organizuje wraz z dyrektorem współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym szkoły podnoszącą efektywność prowadzonych działań związanych z doradztwem zawodowym;
- współpracuje z dyrektorem szkoły, realizując zadania związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym;
- wspólnie z powołanym zespołem przygotowuje projekt WSDZ;

- gromadzi, aktualizuje i udostępnia zasoby związane z orientacją zawodową oraz doradztwem zawodowym;
- współpracuje ze specjalistami z poradni psychologiczno-pedagogicznej, instytucjami działającymi na rynku pracy i partnerami z otoczenia społeczno-gospodarczego w celu realizacji działań z zakresu doradztwa zawodowego.

### 9.3. Wychowawcy:

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- włączają do swoich planów wychowawczych zagadnienia z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- realizują tematy związane z orientacją zawodową i doradztwem zawodowym na godzinach wychowawczych;
- wskazują uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w planowaniu kariery zawodowej;
- współpracują z rodzicami w zakresie planowania ścieżki kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci;
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

### 9.4. Nauczyciele (w tym także nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej):

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów;
- eksponują w trakcie bieżącej pracy z uczniami związki realizowanych treści nauczania z treściami programowymi orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego;
- współpracują z wychowawcami klas w zakresie realizowania zajęć orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- przygotowują uczniów do udziału w konkursach np. zawodoznawczych;
- przygotowują uczniów do udziału w występach, przedstawieniach i innych formach aktywności twórczej z elementami zawodoznawstwa;
- prowadzą koła zainteresowań, zajęcia dodatkowe;
- organizują w sali edukacji wczesnoszkolnej i oddziałów przedszkolnych kącki zawodoznawcze;

- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

#### **9.5. Nauczyciele specjaliści:**

- określają mocne strony, predyspozycje, zainteresowania i uzdolnienia uczniów w ramach swoich zajęć specjalistycznych;
- włączają treści z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego w prowadzone przez siebie zajęcia dla uczniów;
- współpracują z wychowawcami klas w ramach realizowania działań z zakresu orientacji zawodowej i doradztwa zawodowego dla uczniów;
- włączają się w proces podejmowania przez uczniów decyzji edukacyjnych i zawodowych (informacje dotyczące ucznia wynikające z pracy specjalisty);
- współpracują z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym.

#### **9.6. Nauczyciel – wychowawca w świetlicy szkolnej:**

- włącza w zajęcia realizowane w świetlicy szkolnej treści z zakresu orientacji zawodowej;
- rozpoznaje i wspiera w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów poprzez organizowane konkursy, wywiady, wykorzystanie zasobów zgromadzonych w bibliotece, i w biblioteczce doradcy zawodowego oraz własną działalność statutową;
- wskazuje uczniom specjalistów, którzy mogą udzielać wsparcia w wyborze kierunku kształcenia i zawodu;
- udziela uczniom informacji o możliwościach korzystania z usług doradcy zawodowego.

#### **9.7. Nauczyciel - bibliotekarz:**

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz innymi nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- opracowuje, aktualizuje i udostępnia zasoby dotyczące doradztwa zawodowego;
- rozpoznaje i wspiera w rozwoju zdolności i uzdolnienia uczniów poprzez organizowane konkursy, wykorzystywanie zasobów zgromadzonych w bibliotece szkolnej oraz własną działalność statutową;
- włącza się w organizowane przez szkołę i instytucje zewnętrzne wydarzenia z zakresu doradztwa zawodowego.

## 9.8. Inne osoby nie zatrudnione w szkole ale pracujące na rzecz szkoły

### 1) **Pielęgniarka szkolna:**

- współpracuje z doradcą zawodowym oraz nauczycielami i specjalistami w zakresie realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym;
- udziela informacji o kwestiach zdrowotnych ważnych w kontekście zawodów wybieranych przez uczniów;
- organizuje dla uczniów spotkania dotyczące dbania o zdrowie i bezpieczeństwo oraz kształtowania właściwych nawyków - adekwatnych do zawodów wybieranych przez uczniów.

## 10. Instytucje tworzące sieć współpracy

Wsparcie merytoryczne dla szkoły stanowią:

- poradnie psychologiczno-pedagogiczne, i centra kształcenia praktycznego.

Zadania przy realizacji programu dla placówek współpracujących ze szkołą w obszarze doradztwa zawodowego:

### 10.1. **Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Chrzanowie (PPP):**

- wspieranie i pomoc merytoryczna w diagnozowaniu predyspozycji, zainteresowań zawodowych uczniów;
- udzielanie pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery;
- konsultowanie z doradcą zawodowym działań i dokumentów szkolnych (np. opracowań WSDZ);
- prowadzenie dla pracowników szkoły szkoleń, kursów, szkoleniowych rad pedagogicznych.

### 10.2. **Gminna Biblioteka Publiczna w Alwerni:**

- udostępnianie szkole informacji o usługach doradczych w regionie, wydarzeniach, konferencjach i szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego i e-zawodowego;
- wspieranie nauczycieli - bibliotekarzy w pozyskiwaniu, gromadzeniu i udostępnianiu informacji edukacyjno-zawodowych;
- gromadzenie i udostępnianie doradcom zawodowym i nauczycielom publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- organizowanie lub współorganizowanie konkursów z zakresu doradztwa zawodowego;
- współorganizowanie wystaw i spotkań z zakresu doradztwa zawodowego.

### **10.3. Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie:**

- informowanie o zmianach i trendach na lokalnym i krajowym rynku pracy;
- przedstawianie prognozy zapotrzebowania wśród pracodawców na pracowników lokalnego rynku pracy;
- udostępnianie zasobów informacji edukacyjnych i zawodowych;
- współorganizowanie przedsięwzięć z zakresu doradztwa zawodowego;
- udostępnianie publikacji m. in. na temat sytuacji na rynku pracy;
- umożliwianie realizacji wycieczek i zapewnianie merytorycznej ich obsługi;
- współorganizowanie spotkań i paneli informacyjno-doradczych, np. dotyczących sytuacji na lokalnym rynku pracy.

### **10.4. Pracodawcy lokalnego rynku pracy:**

- współorganizowanie konkursów zawodoznawczych;
- aranżowanie spotkań przedstawicieli firm z uczniami, rodzicami i nauczycielami;
- organizowanie wycieczek zawodoznawczych do firm i zakładów lokalnego rynku pracy i obserwacji zawodowych;
- przeprowadzanie wywiadów z przedstawicielami zawodów na temat specyfiki pracy w wybranym zawodzie lub na wybranym stanowisku pracy;
- sponsorowanie przedsięwzięć wzbogacających ofertę edukacyjno-zawodową oraz bazę dydaktyczną szkoły.

### **10.5. Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE):**

- organizowanie szkoleń, seminariów, konferencji z zakresu doradztwa zawodowego;
- przygotowywanie publikacji z zakresu doradztwa zawodowego;
- opracowywanie dokumentów wspierających pracę doradcy zawodowego (programy, wzorcowe rozwiązania, e-zasoby);
- prowadzenie platformy Moodle z informacjami, zasobami z zakresu doradztwa zawodowego.

Szkoła dodatkowo pozyskuje partnerów wspierających działania związane z doradztwem zawodowym funkcjonujących w otoczeniu szkolnym. Są to instytucje,

placówki, firmy, które są angażowane w działania kierowane do: uczniów, nauczycieli i rodziców.

W realizację zadań z doradztwa zawodowego włączeni są także rodzice jako pełnoprawni uczestnicy działań wspierających realizację celów założonych w WSDZ.

## **11. Plan realizacji działań związanych z doradztwem zawodowym w danym roku szkolnym**

Szkoła Podstawowa im. H. Sienkiewicza w Brodłach ma opracowany WSDZ na cały cykl kształcenia. Na podstawie zapisów w powyższym dokumencie corocznie powołany przez dyrektora zespół do realizacji WSDZ złożony z przedstawicieli Rady Pedagogicznej Szkoły Podstawowej w Brodłach (obejmujący nauczycieli z każdego etapu edukacyjnego, nauczycieli przedstawicieli zespołów przedmiotowych i nauczycieli z zespołu wychowawców) pod kierownictwem przewodniczącego zespołu WSDZ opracowuje roczny plan działań doradczych. Jest on modyfikowany w każdym roku szkolnym, zależnie m.in. od wyniku diagnozy potrzeb i ewaluacji działań prowadzonych w ramach WSDZ. Plan zawiera treści umieszczone w WSDZ rozszerzone o konkretne szczegółowe działania, miejsce realizacji tych zadań, konkretne osoby odpowiadające za dane działania, metody i formy pracy oraz konkretne terminy i czas ich realizacji (lub przedziały czasowe). Plan uwzględnia wszystkie działania związane z doradztwem zawodowym skierowane do uczniów rodziców i nauczycieli.

Plan przedstawiany jest Radzie Pedagogicznej, która ma prawo wniesienia zmian, uwag i dokonania poprawek (także w postaci przeprowadzonych zajęć warsztatowych aranżowanych przez doradcę zawodowego) a następnie zatwierdza do realizacji.

## **12. Efekty działań doradczo-zawodowych w ramach Wewnętrzny Szkolny System Doradztwa Zawodowego**

Harmonijnie i efektywnie działający wewnętrzny szkolny system doradztwa zawodowego na każdym etapie edukacyjnym pozwala realizować założone cele i w pełni wykorzystać zaangażowanie i potencjał wszystkich osób włączonych w działania na rzecz doradztwa edukacyjno-zawodowego.

### **Uczeń:**

–zna swój potencjał, rozpoznaje własne zasoby;

- zdobywa wiedzę o zainteresowaniach i korzyściach płynących z ich posiadania;
- rozumie rolę i znaczenie posiadania kompetencji w życiu człowieka;
- zdobywa wiedzę o zawodach;
- potrafi definiować czym jest rynek pracy;
- potrafi określić swoje predyspozycje zgodnie z wymaganiami rynku pracy;
- umie wskazać powody, dla których warto uczyć się przez całe życie;
- potrafi wyszukiwać informacje o profilach szkół jakie go interesują;
- trafnie określa wybór własnej drogi zawodowej;
- umie dostosować się do zmian zachodzących we współczesnym świecie zawodowym;
- stopniowo poszerza wiedzę na temat własnych możliwości i ograniczeń w kontekście rozumienia predyspozycji zawodowych;
- sprawniej się komunikuje, nabywa umiejętności autoprezentacji;
- potrafi wybrać szkołę ponadpodstawową zgodną z jego zainteresowaniami;
- umie gromadzić informacje na temat tworzenia własnego portfolio;
- jest w stanie ocenić przydatność wymagań rynku pracy w kontekście własnego wyboru ścieżki zawodowej;
- umie zaplanować własną ścieżkę zawodową uwzględniając swój potencjał (zasoby);
- zna znaczenie uczenia się przez całe życie,
- umie dokonać właściwej samooceny i rozpoznać swoje słabe i mocne strony.

### **Rodzice:**

- posiadają odpowiednie przygotowanie do efektywnego wspierania dzieci w ich wyborach edukacyjnych;
- potrafią racjonalnie planować ścieżkę kształcenia edukacyjno-zawodową swojego dziecka;
- wiedzą, gdzie poszukiwać informacji o szkołach, zawodach, wydarzeniach związanych z rynkiem pracy;
- znają znaczenie wiedzy i uczenia się przez całe życie.

### **Szkoła:**

- osiąga korzyści ze współpracy z instytucjami, które wspomagają realizację doradztwa

- zawodowego w szkole;
- posiada bogatszą ofertę działań dla uczniów, rodziców i nauczycieli,
  - zapewnia wymianę doświadczeń między instytucjami tworzącymi sieć współpracy;
  - umożliwia doskonalenie nauczycieli zaangażowanych w realizację doradztwa zawodowego;
  - zapewnia dostęp do różnorodnych źródeł informacji edukacyjno-zawodowej;
  - tworzy pozytywny wizerunek w środowisku lokalnym;
  - podnosi jakość pracy.

### **13. Monitoring i ewaluacja wewnętrzna WSDZ**

Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego w Szkole Podstawowej w Brodłach oraz roczny plan doradztwa są monitorowane. Za monitoring odpowiada bezpośrednio dyrektor. Monitoring stanowi podstawę do okresowej ewaluacji i koniecznych modyfikacji WSDZ. Dyrektor, po konsultacji z zespołem ds. WSDZ, ustala sposoby, zasady i harmonogram oraz obszary prowadzenia monitoringu i ewaluacji. Ewaluacja przeprowadzana jest w formie wybranej przez szkołę: co roku lub po całym cyklu kształcenia.

Rada pedagogiczna, rodzice uczniów, osoby i instytucje z otoczenia społeczno-gospodarczego są informowani o realizacji doradztwa zawodowego w szkole. Działanie to ma charakter informacyjny, a także promujący szkołę oraz osób zaangażowanych w zadania z doradztwa zawodowego.



**14. Plan realizacji zadań z doradztwa zawodowego w ramach Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w roku szkolnym 2018/2019**

Tabela 1 Plan realizacji zadań doradcy zawodowego w ramach Wewnętrznszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego w Szkole Podstawowej im. H w roku szkolnym 2018/2019

Lp	Treści programowe – wymagania szczegółowe (cele ogólne i szczegółowe) <sup>9</sup>	Rodzaj działania (zadanie)	Metody i formy realizacji	Realizatorzy i sojusznicy
I. Systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na działania związane z realizacją doradztwa				
1.	Diagnozowanie zapotrzebowania uczniów na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego (kl. VII i VIII): – zapotrzebowanie na informacje dotyczące edukacji i wyborów zawodowych, – zapotrzebowanie na pomoc w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej, – potrzeby uczniów ze SPE	Analiza dokumentacji szkolnej. Wywiady z nauczycielami, rodzicami. Sondaż diagnostyczny skierowany do uczniów, rodziców i nauczycieli. Utworzenie ewidencji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	Ankiety, wywiady, analiza dokumentacji	Pedagog szkolny, wychowawcy klas, nauczyciele
2.	Rozpoznawanie planów edukacyjnych i zawodowych uczniów ze SPE	Wywiady z nauczycielami, rodzicami. Sondaż diagnostyczny skierowany do uczniów klasy VII i VIII i ich rodziców.	Ankiety, wywiady	Pedagog szkolny
3.	Pozyskiwanie informacji o predyspozycjach, zainteresowaniach, planach edukacyjnych uczniów w trakcie bieżącej pracy doradcy zawodowego, konsultacje z wychowawcami, nauczycielami i rodzicami.	– Stałe monitorowanie zapotrzebowania na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego. – Konsultacje indywidualne. – Indywidualne rozmowy doradcze z uczniami. – Pozyskiwanie informacji nt. pomocy w planowaniu kształcenia i kariery zawodowej, udzielanej uczniom z SPE - współpraca z PPP w Olkuszu	Ankiety, wywiady	Nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe

		<p>filia Wolbrom.</p> <p>– Indywidualne rozmowy z rodzicami nt. sposobów pozyskiwania wiedzy o dziecku, pomocy dziecku w samopoznaniu siebie, w planowaniu dalszej drogi kształcenia, w motywowaniu dziecka do nauki i pracy indywidualnej.</p>		
II. Prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego (ujęte w Program doradztwa zawodowego dla k im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach).				
III. Opracowanie - we współpracy w zespole - z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowaw klasowymi, pedagogiem programu WSDZ				
4.	Opracowanie i wdrożenie Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego w Szkole	Opracowanie dokumentu zawierającego Wewnętrzny System Doradztwa Zawodowego	Praca grupowa, warsztaty	Dyrektor szkoły, pedagog, zespół ds WSDZ
		Zapoznanie Rady Pedagogicznej z Wewnętrzny Systemem Doradztwa zawodowego	Prelekcja, praca grupowa, warsztaty	Dyrektor
		Zapoznanie Rodziców z Wewnętrzny Systemem Doradztwa zawodowego	Prelekcja	Wychowawcy klas
5.	Planowanie działań związanych z doradztwem zawodowym	Przydział zadań dla nauczycieli – włączenie treści z zakresu doradztwa zawodowego do tematyki zajęć z przedmiotów ogólnokształcących i zajęć z wychowawcą	Dyskusja, praca grupowa	Wychowawcy klas, nauczyciele
		Przydział zadań dla nauczycieli – włączenie treści z zakresu doradztwa zawodowego do działań okołoszkolnych (imprezy i uroczystości szkolne, konkursy, spotkania zawodoznawcze itp.)	Dyskusja, praca grupowa	Zespół ds WSDZ, wychowawcy klas, nauczyciele
6.	Współpraca z instytucjami tworzącymi sieć współpracy i wspierającymi szkołę w działalności doradczej	Spotkania z przedstawicielami różnych instytucji organizacji tworzących sieć współpracy: m.in. PPP, PUP		Zespół ds WSDZ
7.	Monitorowanie realizacji zadań wynikających z WSDZ	Analiza zapisów dokumentacji szkolnej, analiza sprawozdań nauczycieli, analiza dokumentacji doradcy zawodowego	Analiza dokumentacji	Dyrektor szkoły, Zespół ds WSDZ
8.	Ewaluacja działań związanych	Spotkanie z Radą Pedagogiczną	Warsztaty,	Dyrektor

	z funkcjonowaniem WSDZ	dotyczące podsumowania, omówienia i opracowania wniosków do dalszej pracy w ramach rocznych działań WSDZ	ankiety, dyskusja	szkoły, Zespół ds WSDZ
IV. Wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami klasowymi, ogólnokształcących, pedagoga w zakresie realizacji działań określonych w WSDZ				
9.	Wspieranie nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej, przedszkolnej, przedmiotów ogólnokształcących, wychowawców klas oraz nauczycieli specjalistów w realizacji zadań z zakresu doradztwa zawodowego	Udzielanie informacji, wskazówek metodycznych, dzielenie się zasobami zgromadzonymi w bibliotece doradcy zawodowego, organizowanie konsultacji ze specjalistami z sieci współpracy.	Pogadanka dyskusja	Zespół ds WSDZ
V. Koordynowanie działalności informacyjno-doradczej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.				
10.	Gromadzenie i systematyczne aktualizowanie informacji edukacyjnej i z zakresu doradztwa zawodowego	Inwentaryzacja posiadanych zasobów. Sporządzenie katalogów.		Zespół ds WSDZ, bibliotekarz
		Bieżące, systematyczne gromadzenie materiałów informacyjnych (informatorów, ulotek) w bibliotece szkolnej		Zespół ds WSDZ, pedagog
		Opracowanie zasad udostępniania zgromadzonych zasobów i zapoznanie z nimi uczniów, rodziców i nauczycieli.		Zespół ds WSDZ,
11.	Opracowywanie i udostępnianie informacji edukacyjnej i z zakresu doradztwa zawodowego dla uczniów, rodziców i nauczycieli	Utworzenie, uaktualnianie i udostępnianie bazy danych o szkołach następnego etapu edukacyjnego w regionie.		Zespół ds WSDZ,
		Stała aktualizacja gazetki informacyjnej dotyczącej zagadnień doradztwa zawodowego		Zespół ds WSDZ,
12.	Udostępnianie informacji edukacyjnej i z zakresu doradztwa zawodowego na stronie www szkoły	Utworzenie zakładki na stronie Internetowej szkoły „ <i>Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego</i> ”		Zespół ds WSDZ,
VI. Współpraca z innymi nauczycielami w tworzeniu i realizowaniu działań zapisanych w WSDZ.				
13.	Koordynowanie pracy nauczycieli oraz wychowawców klas w realizacji zajęć i zagadnień związanych z	Organizowanie spotkań konsultacyjnych dla nauczycieli, wychowawców.		Zespół ds WSDZ,
				Zespół ds

Udzielanie pomocy w realizacji imprez

	doradztwem zawodowym.	i przedsięwzięć.		WSDZ,
		Organizowanie konsultacji ze specjalistami w przypadkach wymagających dodatkowych wyjaśnień.		Dyrektor, Zespół ds WSDZ,

Źródło: Opracowanie własne

## **Załącznik nr 1**

### **Program preorientacji zawodowej dla oddziałów przedszkolnych w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodlach<sup>10</sup>**

#### **1. Podstawa prawna**

Prowadzenie działań związanych z preorientacją zawodową w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego reguluje art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku*<sup>11</sup> oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego*<sup>12</sup> w którym zapisano, że działania w zakresie doradztwa zawodowego w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego obejmują preorientację zawodową, która ma na celu wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie, rozpoznawanie i kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

#### **2. Założenia ogólne programu**

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników, systemowej koncepcji preorientacji zawodowej, rozumianej jako ogół działań o charakterze wychowawczym, podejmowanych przez nauczycieli i rodziców, ukierunkowanych na zbliżanie dzieci w wieku przedszkolnym do środowiska pracy.

Efektywne działania na rzecz kształtowania preorientacji zawodowej uwzględniają zróżnicowanie zdolności i zainteresowań dzieci.

---

10 Opracowano na podstawie „Autorzy: Miłosz Bujakowski, Izabela Chmiel, Jolanta Hytkowska-Fąfara, Kinga Łabędź-Stanecka, Kinga Sarad-Dec, Danuta Sowiar. Przykładowy program preorientacji zawodowej dla przedszkola z proponowanymi scenariuszami. Udostępniany na podstawie licencji Creative Commons – Użycie Niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC)”. <http://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/1.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-przedszkola.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

11 Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (Dz.U. 2017 poz. 59).

12 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

Zgodnie z modułową strukturą programu na każdym etapie wychowania przedszkolnego realizowane są cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: --

Poznawanie własnych zasobów.

- Świat zawodów i rynek pracy.

- Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

-Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Treści są sukcesywnie pogłębiane i poszerzane w kolejnych latach kształcenia.

### **3. Cel ogólny orientacji zawodowej<sup>13</sup>**

Celem preorientacji zawodowej jest wstępne zapoznanie dzieci z wybranymi zawodami oraz pobudzanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

### **4. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia dzieci<sup>14</sup>**

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów (WSDZ) – które wyznaczają treści programowe preorientacji zawodowej:

- 4.1.** poznawanie siebie, m. in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia;
- 4.2.** świat zawodów i rynek pracy, m. in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
- 4.3.** rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m. in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.

---

13 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

14 Załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

- 4.4.** planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m. in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

## **5. Cele szczegółowe programu**

### **5.1. W obszarach:**

Dziecko:

- określa, co lubi robić;
- podaje przykłady różnych zainteresowań;
- określa, co robi dobrze;
- podejmuje działania i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

### **5.2. Świat zawodów i rynek pracy.**

Dziecko:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w jego najbliższym otoczeniu i nazwy tych zawodów, które wzbudziły jego zainteresowanie, oraz identyfikuje i opisuje czynności zawodowe wykonywane przez te osoby;
- wskazuje zawody zaangażowane w powstawanie produktów codziennego użytku oraz w zdarzenia, w których dziecko uczestniczy, takie jak wyjście na zakupy, koncert, pocztę;
- podejmuje próby posługiwania się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- opowiada o sobie w grupie rówieśniczej.

### **5.3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.**

Dziecko:

- nazywa etapy edukacji (bez konieczności zachowania kolejności chronologicznej);
- nazywa czynności, których lubi się uczyć.

### **5.4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.**

Dziecko:

- opowiada, kim chciałoby zostać;

- na miarę swoich możliwości planuje własne działania lub działania grupy rówieśniczej poprzez wskazanie pojedynczych czynności i zadań niezbędnych do realizacji celu;
- podejmuje próby decydowania w ważnych dla niego sprawach indywidualnie i w ramach działań grupy rówieśniczej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele wychowania przedszkolnego.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu preorientacji zawodowej są spójne z celami orientacji zawodowej (klasy I-III i klasy IV-VI szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej oraz w szkołach ponadpodstawowych.

## **6. Warunki i sposoby realizacji programu**

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- 1) podczas zajęć wychowania przedszkolnego (w ramach realizacji podstawy programowej);
- 2) podczas działań, które wynikają z rozporządzenia w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej<sup>15</sup>, a które prowadzone są przez nauczycieli i specjalistów;
- 3) podczas innych działań związanych z preorientacją zawodową realizowanych w przedszkolu i poza nim (np. występy, pokaz swoich umiejętności, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki do zakładów pracy, zawody naszych rodziców).

W realizację programu preorientacji zawodowej zostało włączone otoczenie społeczno-gospodarcze, w szczególności rodzice oraz przedstawiciele zakładów pracy i pracodawców, a także instytucji edukacyjnych oraz instytucji działających na rynku pracy.

Preorientacja zawodowa jest ukierunkowana na kształtowanie:

- 4) proaktywnych postaw dzieci wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na

---

15 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad i organizacji udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591).



- zasady etyki pracy jako fundamentu aktywności zawodowej;
- 5) sprawczości, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu;
  - 6) samodzielności i samoobsługi oraz kształtowanie takich cech jak utrzymanie ładu, doprowadzanie podejmowanych prac do końca i porządkowanie miejsca pracy;
  - 7) szacunku do pracy innych;
  - 8) umiejętności współdziałania.

Działania realizowane w ramach preorientacji zawodowej wspierają eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Preorientacja zawodowa jest stałą perspektywą prowadzenia wychowania przedszkolnego w ciągu dnia, w trakcie swobodnych zajęć dzieci w kąciakach tematycznych oraz w czasie zajęć dotyczących poznawania zawodów najbliższych dziecku. W czasie zajęć dzieci będą poszerzać świadomość dotyczącą świata zawodów z wykorzystaniem prostych zabaw i aktywności.

Zadania z zakresu preorientacji zawodowej realizuje nauczyciel wychowania przedszkolnego, organizując zajęcia, wycieczki (np. do zakładów pracy, miejsc aktywności twórczej), spotkania z przedstawicielami różnych zawodów.

Efektywność realizacji wyznaczonych celów warunkowana jest współpracą z rodzicami dzieci. Wsparcie ze strony rodziców poprzedzone zaznajomieniem ich z ideą preorientacji zawodowej wzmacnia działania przedszkola w tym obszarze, i utrwala kształtowane postawy oraz samodzielność i poczucie sprawstwa u dzieci.

Spotkania z rodzicami służą poszerzaniu świadomości w zakresie zadań i możliwości rozwojowych ich dzieci. Udział rodziców w obszarze preorientacji zawodowej, gwarantuje możliwość szerszej współpracy ze środowiskiem lokalnym, np. spotkania z przedstawicielami różnych zawodów, organizacja wycieczek do zakładów pracy, miejsc aktywności twórczej czy organizacja spotkań z pasjonatami.

## **7. Weryfikacja efektów zajęć - zamiast oceniania**

Założone cele programu będą podlegać weryfikacji (ocenie), w jakim stopniu zostały one zrealizowane dzięki podjętym działaniom. Będzie to odbywać poprzez:

- pytania ewaluacyjne do dzieci (dotyczące zrozumienia przekazywanych treści, potrzeby kontynuowania i poszerzenia tematu, atrakcyjności zajęć;
- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć z wykorzystaniem skojarzeń i myślenia analogicznego);

- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców;
- analizę prac dzieci, wykonanych w ramach działań z preorientacji zawodowej.

## **8. Scenariusze do zajęć z uczniami oddziałów przedszkolnych do realizacji w ramach zajęć edukacji przedszkolnej**

Realizacja programu w oddziałach przedszkolnych odbywać się będzie podczas zajęć edukacji przedszkolnej oraz podczas zajęć wynikających z rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej (logopeda, pedagog). Zajęcia realizowane będą w oparciu o scenariusze, które zawierają rekomendowany rodzaj zajęć.

Prowadzący zajęcia lub spotkania może przeprowadzić je zgodnie ze scenariuszem, dostosowując proponowane sytuacje dydaktyczne do potrzeb i możliwości uczestników, może wybrać niektóre sytuacje i uzupełnić je własnymi albo potraktować scenariusz jako inspirację do zaplanowania innego przebiegu zajęć realizujących dany cel szczegółowy programu.

Nauczyciele prowadzący zajęcia w oddziałach przedszkolnych wybierają w każdym roku szkolnym scenariusze z każdego z czterech obszarów i realizują je podczas zajęć edukacji przedszkolnej.

**9. Plan realizacji zadań z preorientacji zawodowej w ramach Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego dla oddziałów przedszkolnych w roku szkolnym 2018/2019**

**Tabela 2** Plan realizacji zadań z preorientacji zawodowej w ramach Wewnętrzznego Systemu Doradztwa Zawodowego dla oddziałów przedszkolnych w Szkole Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach w roku szkolnym 2018/2019

Lp.	Treści programowe – wymagania szczegółowe (cele ogólne i szczegółowe)	Rodzaj działania (zadanie)	Metody i formy realizacji	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy	Uwagi
1. Prowadzenie zajęć z preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych w ramach edukacji przedszkolnej							
1.	Poznanie siebie 1. 1.1, 1. 1.3	Moje pierwsze portfolio – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Zabawy w kręgu, praca indywidualna, rozmowa, dyskusja	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	X 2018	Scenariusz z zajęć <sup>16</sup>
2.	Poznanie siebie 1. 1.2 Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.2	Urządzamy kącki zainteresowań – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Praca w grupach, praca indywidualna – pomoc dorosłemu i innym dzieciom w różnych czynnościach	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	XI 2018	Scenariusz z zajęć

3.	Poznanwanie siebie 1. 1.2	Moje życie to pasja – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Praca z grupą, praca indywidualna	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	XII 2018	Scenariusz z zajęć
4.	Poznanwanie siebie 1. 1.4 Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.3	Dzień inny niż wszystkie, czyli: „Co tu robić? W co się bawić?” – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Ćwiczenia praktyczne, praca w grupach	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	I 2019	Scenariusz z zajęć
5.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.1	Zobacz, jak wygląda świat! – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Metoda sytuacyjna, rozmowa kierowana, odgrywanie ról	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	I 2019	Scenariusz z zajęć
6.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.2	Wszyscy dla wszystkich – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Pogadanka, giełda pomysłów	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	II 2019	Scenariusz z zajęć
7.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.3	W zagadce ukryty jest zawód – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Metody słowne – wiersz, zagadki	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	III 2019	Scenariusz z zajęć
8.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.4	Co potrafią sprawne ręce? – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Metody aktywne – fabryka pomysłów, zabawa badawcza, projektowanie	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	XI 2018 - V 2019	Scenariusz z zajęć
9.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.4	Jestem twórcą! – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Praca plastyczna, praca w grupie	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	XI 2018 - V 2019	Scenariusz z zajęć

10.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.5	Pokaz naszych zainteresowań – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Pokaz połączony z przeżyciem	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	III 2019	Scenariusz z zajęć
11.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.1 Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.2	Jak jest w szkole? – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Burza mózgów, praca w grupach	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	IV 2019	Scenariusz z zajęć
12.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.2	U źródeł wiedzy! – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Elementy metody projektu	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	IV 2019	Scenariusz z zajęć
13.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.1	Kim chcę zostać w przyszłości? – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Elementy dramy, dyskusja	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	IV 2019	Scenariusz z zajęć
14.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.2	Mój pokój – mój świat – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Pogadanka, metoda sytuacyjna	Nauczyciel edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	V 2019	Scenariusz z zajęć
II. Wspomaganie uczniów oddziałów przedszkolnych w preorientacji zawodowej prowadzone przez nauczycieli na lekcjach opiekuńczo-wychowawczych zajęciach specjalistycznych i innych zajęciach							
15.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.1	Detektyw Głoska na tropie, czyli poszukuję, gdy nie wiem – zajęcia z logopedą	Rozmowa, wywiad, ekspresja twórcza	Nauczyciel logopeda	Dzieci oddziału przedszkolnego	XI 2018 – V 2019	Scenariusz z zajęć

III. Tematyka spotkań z rodzicami uczniów							
16.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.2	Przewodnik po zawodach – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Prezentacja, pogadanka, praca plastyczna.	Nauczyciel edukacji przedszkolnej, rodzice	Dzieci oddziału przedszkolnego	V 2019	Scenariusz z zajęć
17.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.1, 2.2.2	Ciekawy zawód – bajkowy świat – zajęcia z nauczycielem edukacji przedszkolnej	Praca w grupach, praca indywidualna, metoda sytuacyjna, prezentacja.	Nauczyciel edukacji przedszkolnej, rodzice	Dzieci oddziału przedszkolnego	V 2019	Scenariusz z zajęć
IV. Tematyka spotkań zespołu nauczycieli edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej							
18.	Zapoznanie Rady Pedagogicznej z programem preorientacji zawodowej	Preorientacja zawodowa w przedszkolu – wszystko zaczyna się u nas!	praca indywidualna, praca w grupach.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej		X 2018	
19.	Podsumowanie rocznej pracy w zakresie preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych	Czy to już koniec?	dyskusja, burza mózgów.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej		VI 2019	

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 3** Proponowane wycieczki pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Wycieczka – spacer do Remizy OSP w Brodłach – pogadanka na temat pracy strażaka połączona z pokazem sprzętu strażackiego i samochodów pożarniczych.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej, strażacy OSP Brodła	Dzieci oddziału przedszkolnego	IV 2019
2.	Wycieczka do lokalnej piekarni – pogadanka na temat pracy piekarza połączona z pokazem różnego rodzaju pieczywa	Nauczyciele edukacji przedszkolnej, lokalni pracodawcy	Dzieci oddziału przedszkolnego	XI 2018
3.	Wycieczka do biblioteki szkolnej – pogadanka na temat pracy bibliotekarza, pokaz wyposażenia biblioteki.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej, bibliotekarz	Dzieci oddziału przedszkolnego	III 2019
4.	Pierniczki dla Babci i Dziadka z wizytą na stołówce szkolnej – zawód, kucharza i cukiernika w praktyce.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej rodzice, pracownicy stołówki szkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	I 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 4** Proponowane lekcje edukacyjne wspomagane przez przedstawicieli różnych zawodów pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Zawody naszych rodziców – cykl spotkań z rodzicami wykonującymi różne zawody.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej, rodzice	Dzieci oddziału przedszkolnego	X 2018 – V 2019
2.	Warsztaty „Zawód moich rodziców” – wspólne warsztaty dzieci i ich rodziców. Prezentacja przez dzieci zawodów swoich rodziców.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej, rodzice	Dzieci oddziału przedszkolnego	III 2019 – V 2019
3.	Spotkanie z pielęgniarką szkolną. Przybliżenie uczniom zawodu pielęgniarki. Warsztaty dotyczące dbania o higienę osobistą.	Nauczyciele edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	IV 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 5** Uroczystości, imprezy szkolne i inne przedsięwzięcia pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze preorientacji zawodowej w oddziałach przedszkolnych szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Moja mama i mój tato wszystko potrafi – akademia z okazji „Dnia Mamy i Taty” z elementami poznawania „Świata zawodów i rynku pracy”	Nauczyciele edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	V 2019



2.	Gala talentów – jesteśmy mistrzami! Prezentacja talentów uczniów w ramach „Dnia Promocji szkoły”	Nauczyciele edukacji przedszkolnej	Dzieci oddziału przedszkolnego	VI 2019
----	--	------------------------------------	--------------------------------	---------

Źródło: Opracowanie własne

## Załącznik nr 2

### Program orientacji zawodowej dla klas I–III Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodlach<sup>17</sup>

#### 1. Podstawa prawna

Prowadzenie działań związanych z orientacją zawodową w klasach I–III szkoły podstawowej reguluje art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku*<sup>18</sup> oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego*<sup>19</sup> w którym zapisano, że działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I–VI szkół podstawowych obejmują orientację zawodową, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

#### 2. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej koncepcji orientacji zawodowej rozumianej jako ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy. Przewidziane w programie działania związane z orientacją zawodową są powiązane z treściami kształcenia, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i przyszłą karierą

---

17

Opracowano na podstawie „Autorzy: Bożena Czapla, Beata Matyszewska, Ewa Ptasznik, Małgorzata Skoryna. Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas I-III szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami. Udostępniany na podstawie licencji Creative Commons – Użycie Niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC)”. <http://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-klas-I-III-szko%C5%82y-podstawowej-1.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

18 Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (*Dz.U. 2017 poz. 59*).

19 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (*Dz.U. 2018 poz. 1675*).

zawodową. Ważną rolę w niniejszym programie odgrywają kompetencje kluczowe przewidziane do rozwijania w ramach podstawy programowej w kształtowaniu się orientacji zawodowej.

### **3. Cel ogólny orientacji zawodowej<sup>20</sup>**

Celem orientacji zawodowej w klasach I–III szkoły podstawowej jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

### **4. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów<sup>21</sup>**

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów (WSDZ) – które wyznaczają treści programowe preorientacji zawodowej:

- 4.1.** poznawanie siebie, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia;
- 4.2.** świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy;
- 4.3.** rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie;
- 4.4.** planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i

---

<sup>20</sup> Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

<sup>21</sup> Załącznik nr 2 A do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

## **5. Cele szczegółowe programu**

W obszarach:

### **5.1. Poznanie siebie.**

Uczeń:

- opisuje swoje zainteresowania i określa, w jaki sposób może je rozwijać;
- prezentuje swoje zainteresowania wobec innych osób;
- podaje przykłady różnorodnych zainteresowań ludzi;
- podaje przykłady swoich mocnych stron w różnych obszarach;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i opisuje, co z nich wyniknęło dla niego i dla innych.

### **5.2. Świat zawodów i rynek pracy.**

Uczeń:

- odgrywa różne role zawodowe w zabawie;
- podaje nazwy zawodów wykonywanych przez osoby w bliższym i dalszym otoczeniu oraz opisuje podstawową specyfikę pracy w wybranych zawodach;
- opisuje, czym jest praca i omawia jej znaczenie w życiu człowieka na wybranych przykładach;
- omawia znaczenie zaangażowania różnych zawodów w kształt otoczenia, w którym funkcjonuje;
- opisuje role zdolności i zainteresowań w wykonywaniu danego zawodu;
- posługuje się przyborami, narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny.

### **5.3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.**

Uczeń:

- uzasadnia potrzebę uczenia się i zdobywania nowych umiejętności;
- wskazuje treści, których lubi się uczyć;

- wymienia różne źródła wiedzy i podejmuje próby korzystania z nich.

#### **5.4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.**

Uczeń:

- opowiada, kim chciałby zostać i co chciałby robić;
- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując na podstawowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio z jego osobą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji wczesnoszkolnej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu orientacji zawodowej dla klas I–III są spójne z celami preorientacji zawodowej w przedszkolu, orientacji zawodowej w klasach IV–VI szkoły podstawowej oraz doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych.

## **6. Warunki i sposoby realizacji programu**

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

- 1) podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej (w ramach realizacji podstawy programowej);
- 2) podczas:
  - zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
  - wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- 3) podczas innych działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (np. „Dzień Talentów”, spotkania z pasjonatami i przedstawicielami różnych zawodów, wycieczki zawodoznawcze do przedsiębiorstw i instytucji publicznych).

## **7. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania**

Założone cele programu podlegają weryfikacji, a więc ocenie, w jakim stopniu zostały one zrealizowane dzięki podjętym działaniom. Może się to odbywać poprzez:

- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć);
- pytania ewaluacyjne do uczestników zajęć (odnoszące się zarówno do oceny przydatności samych sytuacji dydaktycznych, ale również umożliwiające ocenę przyswojenia poruszanych treści oraz ich przydatności);
- portfolio zawierające wymierne efekty pracy uczestników zajęć (w tymteczka sukcesów gromadząca wybrane przez ucznia prace – autoewaluacja);
- skale obserwacyjne dla prowadzących zajęcia uwzględniające wybrane czynniki, np.: motywację do pracy, zaangażowanie w pracę zespołową, kreatywność. Skale obserwacyjne mają jedynie wspomagać proces weryfikacji efektów zajęć, a nie go zastępować;
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców.

Należy zadbać o właściwą atmosferę i warunki sprzyjające otwartemu dzieleniu się przez uczniów wrażeniami i refleksjami na zakończenie zajęć. Warto w tym celu umieścić w sali np. „Skarbiec myśli”, do którego uczniowie mogą wrzucić pytania i przemyślenia, o których nie chcieli mówić na forum lub zabrakło na nie czasu.

## **8. Ewaluacja programu**

Wewnętrzna ewaluacja programu, będzie planowana i realizowana w ramach Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego. Jej efektem będzie doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy.

Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez:

- okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole, w tym orientacji zawodowej, poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań;
- okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie orientacji zawodowej przez wychowawcę.

## **9. Scenariusze do zajęć z uczniami klas I-III szkoły podstawowej do realizacji w ramach zajęć edukacji wczesnoszkolnej**

Realizacja programu w klasach I-III odbywać się będzie podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej oraz podczas zajęć wynikających z rozporządzenia w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w ramach których prowadzący będą wspierać uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Zajęcia realizowane będą w oparciu o scenariusze, które zawierają rekomendowany rodzaj zajęć.

Prowadzący zajęcia lub spotkania może przeprowadzić je zgodnie ze scenariuszem, dostosowując proponowane sytuacje dydaktyczne do potrzeb i możliwości uczestników, może wybrać niektóre sytuacje i uzupełnić je własnymi albo potraktować scenariusz jako inspirację do zaplanowania innego przebiegu zajęć realizujących dany cel szczegółowy programu.

Nauczyciele prowadzący zajęcia w klasach I - III wybierają w każdym roku szkolnym po jednym scenariuszu z każdego z czterech obszarów i realizują go podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej.

**10. Plan realizacji zadań z orientacji zawodowej w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego dla klas I-III w roku szkolnym 2018/2019**

**Tabela 6** Plan realizacji zadań z orientacji zawodowej w ramach zajęć edukacji wczesnoszkolnej, na obowiązkowych i dodatkowych

Lp.	Treści programowe – wymagania szczegółowe (cele ogólne i szczegółowe)	Rodzaj działania (zadanie)	Metody i formy realizacji	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy	Uwagi
1. Prowadzenie zajęć z orientacji zawodowej w klasach I-III w ramach edukacji wczesnoszkolnej							
1.	Poznanie siebie 1. 1.1, 1. 1.4	Gala talentów – jesteśmy mistrzami! – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Autoprezentacja, rozmowa, wywiad	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	X 2018	Scenariusz zajęć <sup>22</sup>
2.	Poznanie siebie 1. 1.2	Brawo ja! – prezentacja własnych talentów – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Rozmowa kierowana, ekspresja ruchowa, techniki multimedialne, autoprezentacja.	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	II 2019	Scenariusz zajęć
3.	Poznanie siebie 1. 1.3	Lubię to! Każdy ma swoje	Zabawa grupowa,	Nauczyciel	Uczniowie	XI 2018	Scenariusz



		zainteresowania – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	rozmowa, indywidualne wypowiedzi	edukacji wcz.	klasy I-III		zajęć
4.	Poznanie siebie 1. 1.5 Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.2	Słodka matematyka – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Rozmowa kierowana, praca w grupach, zabawa tematyczna, ekspresja plastyczna i ruchowa	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	XII 2018	Scenariusz zajęć
5.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1 Zawód moich rodziców – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Opowiadanie, rozmowa kierowana, zabawa naśladowcza	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	II 2019	Scenariusz z zajęć	
6.	Trofea zawodowe – poznajemy zawody ludzi, których spotkaliśmy w... – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Ekspresja plastyczna, pogadanka, praca w grupach	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	III 2019	Scenariusz zajęć	
7.	Moja mama wszystko potrafi – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Rozmowa kierowana, ekspresja plastyczna	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	V 2019	Scenariusz zajęć	
8.	Dzisiejszy Jaś – kim będzie jako Jan? – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Rozmowa kierowana, pantomima, zabawa ruchowa, ekspresja plastyczna	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	IV 2019	Scenariusz zajęć	
9.	Zawody na celowniku – zajęcia z nauczycielem	Tworzenie grupowej mapy aktywności, praca grupach	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	I 2019	Scenariusz zajęć	

	edukacji wczesnoszkolnej					
10.	Moje życie to pasja – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Praca z grupą, praca indywidualna	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	II 2019	Scenariusz zajęć <sup>23</sup>
11.	Sprawne ręce mogą więcej, czyli jak zrobić coś z niczego – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Ekspresja ruchowa i plastyczna, relaksacja.	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	III 2019	Scenariusz zajęć
12.	Po co się uczyć? – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Burza mózgów, mapa myśli, zabawa ruchowa.	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	IV 2019	Scenariusz zajęć
13.	Miłośnik to ja i ty – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Rozmowa kierowana, autoprezentacja, ekspresja twórcza.	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	V 2019	Scenariusz zajęć
14.	Jutro pojedziemy daleko! – zajęcia z nauczycielem edukacji wczesnoszkolnej	Praca w parach, praca w grupach, dyskusja	Nauczyciel edukacji wcz.	Uczniowie klasy I-III	VI 2019	Scenariusz zajęć
15.	Kto buduje dom? – zajęcia z nauczycielem świetlicy szkolnej	Dyskusja w oparciu o materiał audiowiz., ekspresja plastyczna	Nauczyciel świetlicy szkolnej	Uczniowie klasy I-III	XII 2018	Scenariusz zajęć
16.	Reporterskim okiem – wywiad z pracownikami szkoły – zajęcia z nauczycielem świetlicy	Rozmowa kierowana, giełda pomysłów, ekspresja plastyczna	Nauczyciel świetlicy szkolnej	Uczniowie klasy I-III	XI 2018 - V 2019	Scenariusz zajęć

	szkolnej					
17.	Detektyw Głoska na tropie, czyli poszukuję, gdy nie wiem – zajęcia z logopedą	Rozmowa, wywiad, ekspresja twórcza	Nauczyciel logopeda	Uczniowie klasy I-III	XI 2018 - V 2019	Scenariusz zajęć
18.	Bądź menagerem talentu dziecka	Burza mózgów, tworzenie mapy myśli	Nauczyciel edukacji wcz.	Rodzice uczniów klas I-III	XI 2018	Scenariusz zajęć
19.	Orientacja zawodowa dla mniej i bardziej zorientowanych	Analogie twórcze, analiza dokumentów, praca grupowa.	Nauczyciele edukacji wcz.	Nauczyciele edukacji wcz.	X 2018	Scenariusz zajęć

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 7** Proponowane wycieczki pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze orientacji zawodowej w klasach I-III szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Wycieczka do leśniczówki w Brodłach – zapoznanie z zawodem lesniczego, oglądanie kolekcji motyli.	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	IV 2019
2.	Warsztaty w Wygiełzowie „Jak powstaje chleb”	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	III 2019
3.	Wycieczka do Ochotniczej Straży Pożarnej w Brodłach, której celem jest zapoznanie dzieci z trudnym, niebezpiecznym i odpowiedzialnym zawodem strażaka	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	V 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 8** Proponowane lekcje edukacyjne wspomagane przez przedstawicieli różnych zawodów pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze orientacji zawodowej w klasach I-III szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Spotkanie z pszczelarzem, zapoznanie uczniów ze wspaniałymi i niesamowitymi zwyczajami i tajemnicami pszczół.	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	II 2019
2.	Spotkanie z krawcową, zapoznanie z zawodem, warsztaty związane ze szyciem.	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	I 2019
3.	Spotkanie z pielęgniarką szkolną. Przybliżenie uczniom zawodu pielęgniarki. Warsztaty dotyczące dbania o higienę osobistą	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej Pielęgniarka szkolna	Uczniowie klas I-III	IV 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 9** Uroczystości, imprezy szkolne i inne przedsięwzięcia pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze orientacji zawodowej w klasach I-III szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Moja mama i mój tato wszystko potrafi – akademia z okazji „Dnia mamy i taty” z elementami poznawania „Świata zawodów i rynku pracy”	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	VI 2019
2.	Gala talentów – jesteśmy mistrzami! Prezentacja talentów uczniów w ramach „Dnia Promocji szkoły”	Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej	Uczniowie klas I-III	XII 2018

Źródło: Opracowanie własne

### Załącznik nr 3

## Program doradztwa zawodowego dla klas IV-VI Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodlach<sup>24</sup>

### 1. Podstawa prawna

Prowadzenie działań związanych z orientacją zawodową w klasach IV–VI szkoły podstawowej reguluje art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku*<sup>25</sup> oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego*<sup>26</sup> w którym zapisano, że działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I–VI szkół podstawowych obejmują orientację zawodową, która ma na celu zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnych postaw wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień.

### 2. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej koncepcji orientacji zawodowej rozumianej jako ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas I–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy. Przewidziane w programie działania związane z orientacją zawodową są powiązane z treściami kształcenia, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i przyszłą karierą

Opracowano na podstawie „Autorzy: Jolanta Brzezińska-Lauk, Ewa Kruk-Krymula, Karolina Nikorowska. Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas IV-VI szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami. Udostępniany na podstawie licencji Creative Commons – Użycie Niekomercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC)”. <https://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/3.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-klas-IV-VI-szko%C5%82y-podstawowej.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

25 Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (*Dz.U. 2017 poz. 59*).

26 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (*Dz.U. 2018 poz. 1675*).

zawodową. Ponadto ważną rolę w niniejszym programie odgrywają kompetencje kluczowe przewidziane do rozwijania w ramach podstawy programowej w kształtowaniu się orientacji zawodowej (postawy: kreatywności, przedsiębiorczości, innowacyjności i współpracy zespołowej).

### **3. Cel ogólny orientacji zawodowej**

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI szkoły podstawowej jest zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami, kształtowanie pozytywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz pobudzanie, rozpoznawanie i rozwijanie ich zainteresowań i uzdolnień<sup>27</sup>.

### **4. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów<sup>28</sup>**

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów (WSDZ) – które wyznaczają treści programowe preorientacji zawodowej:

- 4.1. poznawanie własnych zasobów, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju kompetencji w różnych dziedzinach życia (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia;
- 4.2. świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, praca i jej znaczenie w życiu człowieka, poszukiwanie i utrzymanie pracy;
- 4.3. rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie;
- 4.4. planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonajmniejszego poradnictwa kariery.

---

27 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

28 Załącznik nr 2 B do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

## 5. Cele szczegółowe programu

W obszarach:

### 5.1. Poznawanie własnych zasobów.

Uczeń:

- określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

### 5.2. Świat zawodów i rynek pracy.

Uczeń:

- wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- opisuje czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z przeznaczeniem oraz sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

### 5.3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie.

Uczeń:

- wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

### 5.4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych.

Uczeń:

- opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;

- planuje swoje działania lub działania grupy, wskazuje szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu orientacji zawodowej dla klas IV-VI szkoły podstawowej są spójne z celami preorientacji zawodowej (oddziały przedszkolne), orientacji zawodowej (klas I-III szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej oraz szkołach ponadpodstawowych.

## **6. Warunki i sposoby realizacji programu**

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

1) podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu<sup>29</sup>;
- wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu trakcie bieżącej pracy z uczniami<sup>30</sup> prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;

2) podczas innych działań doradczych realizowanych w szkole (np. projekty edukacyjne) lub poza nią (np. spotkania z przedstawicielami zawodów, udział w wycieczkach zawodoznawczych w zakładach pracy).

W realizację programu orientacji zawodowej w klasach IV-VI Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach zaangażowani są wszyscy nauczyciele uczący w tych klasach. Realizacją zadań związanych z doradztwem zawodowym kieruje doradca zawodowy.

---

29 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591).

30 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591).



W realizację programu orientacji zawodowej włączeni są rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (psycholog z poradni psychologiczno-pedagogicznej), Gmina Alwernia jako organ prowadzący szkołę oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkoły takie jak; Ochotnicza Straż Pożarna w Brodła; Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni; Komisariat Policji w Alwerni. Dzięki tym instytucjom oprócz ściśle merytorycznego aspektu realizowany będzie także obszar w ujęciu środowiskowym, rodzinnym, socjalnym, zdrowotnym, kulturowym i religijnym.

Program szczególną uwagę kieruje na współpracę z rodzicami w zakresie wspomagania ucznia w poznawaniu własnego potencjału i możliwości oraz kształtowania jego samodzielności i postawy proaktywnej. Osiągnięcie tego celu jest możliwe dzięki włączaniu rodziców w działania szkoły i angażowanie ich do różnych form działań doradczych takich jak: organizację wizyt w zakładach pracy, spotkań z rodzicem opowiadającym o danym zawodzie (ścieżce kariery zawodowej). Zaangażowanie w tego typu działania winno dawać rodzicom możliwość wykorzystania własnych doświadczeń i kompetencji zawodowych oraz stwarzać okazję do osobistej satysfakcji. Działania realizowane w ramach orientacji zawodowej będą służyć także eliminacji stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Zajęcia w ramach orientacji zawodowej prowadzone będą z wykorzystaniem metod aktywizujących<sup>31</sup>, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają zostać osiągnięte. Uczniowie podczas tych zajęć oraz realizując projekty edukacyjne będą uczyć się jak zdobywać wiedzę samodzielnie, jak planować i organizować swoją pracę. Ten rodzaj działalności sprzyja rozbudzaniu wyobraźni uczących się, podwyższenia poziom ich aktywności, samodzielnego myślenia i działania przyczyniając się do zwiększenia motywacji do uczenia się i odpowiedzialności za podjęte zadania.

Orientacja zawodowa powinna być ukierunkowana na kształtowanie proaktywnych postaw uczniów wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy, jako fundamentu aktywności zawodowej.

Proaktywna postawa uczniów wobec pracy i edukacji wzmocniana będzie także poprzez takie działania jak: wycieczki tematyczne, projekty edukacyjne („Nasze zawody”), wydarzenia („Dzień talentów”). W ten sposób poprzez realizację długofalowego procesu

---

31 Brudnik W., Moszyńska A., Owczarska B., Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2011.

możliwe będzie osiągnięcie finalnego efektu doradztwa zawodowego w systemie oświaty, tj. przygotowanie uczniów do świadomego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

## **7. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania**

Działania realizowane w ramach orientacji zawodowej mają wspierać uczniów w procesie przygotowania do wyboru kierunku dalszego kształcenia i zawodu, dlatego zamiast tradycyjnego oceniania nauczyciele będą kształtować u uczniów umiejętność autorefleksji i samooceny.

Odbywać się to będzie poprzez:

- pytania ewaluacyjne do uczniów (umożliwiające uczniom np. samoocenę własnej aktywności na zajęciach, samoocenę stopnia zrozumienia (przyswojenia poruszanych treści), ocenę efektywności poszczególnych zadań lub sytuacji dydaktycznych, ocenę poczucia satysfakcji z pracy indywidualnej i zespołowej);
- autorefleksje uczniów (swobodne wypowiedzi zarówno na rozpoczęcie, jak i zakończenie zajęć);
- obserwacje osiągnięć ucznia (np. z wykorzystaniem przez prowadzącego skal obserwacyjnych uwzględniających wybrane czynniki, np.: motywację uczniów do pracy na zajęciach lub poszczególnych zadań, zaangażowanie w pracę zespołową, kreatywność);
- analizę wytworów pracy uczniów;
- portfolio zawierające efekty pracy uczniów, np. „Teczka moich osiągnięć”;
- ankiety ewaluacyjne dla uczniów, rodziców.

Proponowane sposoby weryfikacji mają ułatwić uczniom generowanie refleksji, przemyśleń, spostrzeżeń w kontekście poruszanych obszarów tematycznych.

## **8. Ewaluacja programu**

Wewnętrzna ewaluacja programu, będzie planowana i realizowana w ramach Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego. Jej efektem będzie doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy.

Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez:

- okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole, w tym orientacji zawodowej, poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań;
- okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie orientacji zawodowej przez wychowawcę.

**9. Plan realizacji zadań z orientacji zawodowej w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego dla klas IV-VI w roku szkolnym 2018/2019**

**Tabela 10** Plan realizacji zadań z orientacji zawodowej prowadzonych przez nauczycieli i wychowawców na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych dla klas IV-VI a także działania skierowane do rodziców i nauczycieli.

Lp.	Treści programowe – wymagania szczegółowe (cele ogólne i szczegółowe) <sup>32</sup>	Rodzaj działania (zadanie)	Metody i formy realizacji	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy	Uwagi
1. Prowadzenie zajęć z orientacji zawodowej w klasach IV-VI na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych							
1.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.1	Ja to znaczy kto? – zajęcia z wychowawcą	Kalambury, opis przypadku, rozmowa kierowana	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy V	X 2018	Scenariusz zajęć <sup>33</sup>
2.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.2.	Moc jest ze mną – ja też jestem supermanem – zajęcia z wychowawcą	Autorefleksja, praca w grupach, wizualizacja, rozmowa kierowana	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy IV	X 2018	Scenariusz zajęć

32

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (*Dz.U. 2018 poz. 1675*).

33 <https://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/3.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-klas-IV-VI-szko%C5%82y-podstawowej.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

3.	Poznanwanie własnych zasobów 1. 1.4.	Dzień Kreatywnych Pasjonatów – zajęcia z wychowawcą	Metoda projektu, praca w grupach, bank pomysłów, plakat (mapa myśli)	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klas IV-VI	XI 2018	Scenariusz zajęć
4.	Poznanwanie własnych zasobów 1. 1.4.	Dzień Mistrza – zajęcia z wychowawcą	Ćwiczenia grupowe	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klas IV-VI	XI 2018	Scenariusz zajęć
5.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Nie tylko czas leczy rany – grupa zawodów medycznych – zajęcia z wychowawcą. Spotkanie z pielęgniarką szkolną.	Ćwiczenia w parach, ćwiczenia grupowe, rozmowa kierowana	Nauczyciel wychowawca, pielęgniarka szkolna	Uczniowie klas IV-V	XII 2018	Scenariusz zajęć
6.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Zawodowy idol – Czy płotki biegają przez płotki? – zajęcia wychowania fizycznego	Zabawa dydaktyczna, rozmowa kierowana, gra dydaktyczna, dyskusja grupowa	Nauczyciel wychowania fizycznego	Uczniowie klasy IV-V	XII 2018	Scenariusz zajęć
7.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Zawodowy idol – Czy Picasso też był kiedyś dzieckiem? – zajęcia z nauczycielem plastyki	Zabawa dydaktyczna, rozmowa kierowana, gra dydaktyczna, dyskusja grupowa	Nauczyciel plastyki	Uczniowie klasy IV-VI	XII 2018	Scenariusz zajęć
8.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Kucharz, kelner dwa bratanki, czyli o podobieństwie zawodów – zajęcia z wychowawcą	Zabawa dydaktyczna, rozmowa kierowana, praca w parach, dyskusja grupowa	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy V	V 2019	Scenariusz zajęć
9.	Świat zawodów i rynek pracy	Po co mi ta praca? – zajęcia z wychowawcą	Bank pomysłów, mapa marzeń, praca	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VI	I 2019	Scenariusz zajęć

	2. 2.2		indywidualna, praca w grupach, dyskusja	a			
10.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.3	Zdrowy styl życia jako przygotowanie do pełnienia ról zawodowych – zajęcia z nauczycielem przyrody, biologii.	Giełda pomysłów, dyskusja, praca w grupach, film	Nauczyciel przyrody i biologii	Uczniowie klasy IV-VI	II 2019	Scenariusz zajęć
11.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.3	Wybieram ten zawód bo... – zajęcia z wychowawcą	Dyskusja, wywiad, moderowana, praca w grupach, brikolaż	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VI	III 2019	Scenariusz zajęć
12.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.4	I ty możesz zostać MacGyver'em – zajęcia z wychowawcą	Wyliczanka, rysunek (alternatywnie), dyskusja, praca w grupach	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy IV-VI	III 2019	Scenariusz zajęć
13.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.5	Jak oszczędzić pierwszy milion? – zajęcia z wychowawcą	Wykreślanka, dyskusja, praca indywidualna	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy IV	III 2019	Scenariusz zajęć
14.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.1	Kiedy zaczynamy się uczyć i kiedy kończymy? – zajęcia z wychowawcą	Burza pomysłów, rozmowa kierowana, praca indywidualna	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy V	IV 2019	Scenariusz zajęć
15.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.1	Jak uczyć się szybciej i efektywniej – mój indywidualny styl uczenia się – zajęcia z wychowawcą	Giełda pomysłów, dyskusja, metoda przewodniego tekstu,	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VI	IV 2019	Scenariusz zajęć
16.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.1	Kolorowa podróż po świecie edukacji – zajęcia z wychowawcą	Praca w grupach, wirujące plakaty, rysunek, autorefleksja	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy V	XI 2018	Scenariusz zajęć

17.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.1	Umiejętności – od przeszłości do przyszłości – zajęcia z wychowawcą	Praca w grupach, wirujące plakaty, rysunek, autorefleksja	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy V	XII 2018	Scenariusz zajęć
18.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.1	Kim chcę zostać w przyszłości? – zajęcia z wychowawcą	mapa myśli, praca indywidualna, praca w grupach	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VI	III 2019	Scenariusz zajęć
19.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.2	Gotowi? Trzy, dwa jeden, SMART! – zajęcia z wychowawcą	Zabawa z piłką, dyskusja, praca indywidualna	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VI	IV 2019	Scenariusz zajęć
20.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.2	Przedmioty które lubię jako drogowskazy zawodowe – zajęcia z wychowawcą	Autorefleksja, praca w grupach, dyskusja	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy IV	VI 2019	Scenariusz zajęć
21.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.4	W szkole czy poza szkołą – gdzie się uczymy? – zajęcia z wychowawcą	Praca w grupach, dyskusja, metoda przewodniego tekstu	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VI	XI 2018	Scenariusz zajęć <sup>34</sup>
22.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.3	W centrum handlowym – zajęcia z wychowawcą	rozmowa kierowana, ćwiczenia integrujące grupę, metoda	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy IV	XI 2018	Scenariusz zajęć <sup>35</sup>

34 <http://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/4.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-kas-VII-VIII-szko%C5%82y-podstawowej-1-1.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

35 <http://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/2.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-klas-I-III-szko%C5%82y-podstawowej-1.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

II. Wybrane treści z orientacji zawodowej włączone jako element zajęć z obowiązkowych zajęć edukacyjnych							
23.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.1	Czas wolny – zajęcia z nauczycielem języka niemieckiego	kalambury, dialogi, gra Memory, praca w parach i w grupach.	Nauczyciel języka niemieckiego	Uczniowie klasa IV	XI 2018	
24.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.1	Plan lekcji – zajęcia z nauczycielem języka angielskiego	wyrażanie opinii o przedmiotach szkolnych, tworzenie dialogów, praca w parach, w grupach.	Nauczyciel języka niemieckiego	Uczniowie klasa V	X 2018	
25.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Jednostki monetarne - złote i grosze	rozmowa kierowana, rozwiązywanie realistycznych zadań	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasa IV	X – XI 2018	
26.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Szacowanie wyników działań na ułamkach dziesiętnych	praca w grupach, dyskusja	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasa V	IV 2019	
27.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Obniżki i podwyżki (procenty)	praca w grupach, rozwiązywanie realistycznych zadań	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasa V	IV 2019	
28.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Zajęcia z nauczycielem przedmiotu. Diagramy procentowe. Kim jest makler giełdowy?	rozmowa kierowana	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasa VI	X 2018	
29.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Zajęcia z nauczycielem przedmiotu. Skala na planach i mapach. Chcę zostać geodetą.	rozmowa kierowana	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasa VI	XII 2018	
30.	Poznanie własnych zasobów	Nie wszyscy muszą być tacy	kalambury, drama,	Nauczyciel	Uczniowie	I 2019	



	zasobów 1. 1.1	sami	rozmowa kierowana, burza mózgów	języka polskiego	klasa IV		
31.	Poznanawanie własnych zasobów 1. 1.1	Marzę o tym by w przyszłości być...	kalambury, drama, rozmowa kierowana, burza mózgów	Nauczyciel języka polskiego	Uczniowie klasa IV	III 2019	
32.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Teatr i zawody z nim związane	praca w parach, rozmowa kierowana, drama	Nauczyciel języka polskiego	Uczniowie klasy VI	III 2019	
33.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Film i zawody z nim związane	praca w parach, rozmowa kierowana, drama	Nauczyciel języka polskiego	Uczniowie klasy VI	IV 2019	
III. Tematyka spotkań z rodzicami uczniów							
34.	Wprowadzenie rodziców do tematyki dotyczącej czynników wpływających na decyzje edukacyjno-zawodowe ich dzieci	Dlaczego Staś został strażakiem?	autorefleksja, genogram, praca w grupach, dyskusja.	Nauczyciel wychowawca	Rodzice klasy IV	XI 2018	
35.	Uwrażliwienie rodziców na problemy dzieci związane z wyborem zawodu oraz na rolę rodziców w tym procesie	Rodzic wie najlepiej. Decyzje edukacyjno-zawodowe mojego Dziecka	studium przypadku, ćwiczenie grupowe, dyskusja, rozmowa kierowana.	Nauczyciel wychowawca	Rodzice klasy V	XI 2018	
36.	Wskazywanie czynników wpływających na wybory edukacyjno-zawodowe	Ścieżki kariery, czyli rola rodziców w podejmowaniu decyzji edukacyjno-zawodowych	praca w grupach, dyskusja, praca indywidualna, wirujące plakaty.	Nauczyciel wychowawca	Rodzice klasy VI	XI 2018	

Zródło: Opracowanie własne

**Tabela 11** Proponowane wycieczki pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze orientacji zawodowej w klasach IV-VI szkoły podstawowej.

<b>L.p.</b>	<b>Rodzaj działania, cel, treści</b>	<b>Realizatorzy i sojusznicy</b>	<b>Uczestnicy</b>	<b>Terminy</b>
1.	Wycieczka do Krakowa na: „Małopolską Noc Naukowców”	Nauczyciele wychowawcy	Uczniowie klas IV-VI	IX 2018
2.	Wycieczka do Powiatowej Straży Pożarnej w Chrzanowie	Nauczyciele wychowawcy	Uczniowie klas IV-VI	III 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 12** Proponowane lekcje edukacyjne wspomagane przez przedstawicieli różnych zawodów pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze doradztwa zawodowego w klasach IV-VI szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Nie tylko czas leczy rany – grupa zawodów medycznych – zajęcia z wychowawcą. Spotkanie z lekarzem z Ośrodka Zdrowia z Alwerni.	Dyrektor szkoły Nauczyciele wychowawcy	Uczniowie klas IV-VI	IV 2019
2.	Spotkanie z pielęgniarką szkolną. Przybliżenie uczniom zawodu pielęgniarki. Warsztaty dotyczące dbania o higienę osobistą.	Nauczyciele wychowawcy Pielęgniarka szkolna	Uczniowie klas IV-VI	XI 2018
3.	Spotkanie z przedstawicielem różnych zawodów (według pomysłu wychowawcy)	Nauczyciele wychowawcy	klas IV-VI	XII 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 13** Uroczystości, imprezy szkolne i inne przedsięwzięcia pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze orientacji zawodowej w klasach IV-VI szkoły podstawowej.

L.p.	Rodzaj działania, cel, treści	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy
1.	Dzień Pracownika Służby Zdrowia – akademia z udziałem zaproszonych gości – przedstawicieli zawodów medycznych.	Nauczyciele wychowawcy	Uczniowie klas IV-VI	IV 2019
2.	Dzień Pasjonata – jesteśmy mistrzami! Prezentacja talentów uczniów w ramach „Dnia Promocji szkoły”.	Nauczyciele wychowawcy	Uczniowie klas IV-VI	VI 2019

Źródło: Opracowanie własne

## Załącznik nr 4

### Program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodlach<sup>36</sup>

#### 1. Podstawa prawna

Prowadzenie działań związanych z doradztwem zawodowym w klasach VII–VIII szkoły podstawowej reguluje art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy *Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 roku*<sup>37</sup> oraz *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 roku w sprawie doradztwa zawodowego*<sup>38</sup> w którym zapisano, że działania w zakresie doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkół podstawowych mają na celu wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy.

#### 2. Założenia ogólne programu

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji doradztwa zawodowego rozumianego jako: uporządkowane i zaplanowane działania mające na celu wspieranie uczniów klas VII-VIII szkół podstawowych w procesie świadomego i samodzielnego podejmowania decyzji edukacyjnych i zawodowych.

Głównym kryterium doboru koncepcji była możliwość odniesienia procesu świadomego kształtowania własnej kariery do zmian rozwojowych, które warunkują

---

36

Opracowano na podstawie „Autorzy: Alina Dziurkowska, Bożena Fronczek, Sebastian Glazinski, Edyta Kaczmarek, Aneta Karmowska, Renata Maciejczyk, Mariola Modelska, Halina Pasternacka, Anna Sowińska, Edyta Załoga. Przykładowy program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami. Udostępniany na podstawie licencji Creative Commons – Użycie Niekommercyjne 3.0 Polska (CC-BY-NC)”. <http://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/4.-Przyk%C5%82adowy-program-dla-kas-VII-VIII-szko%C5%82y-podstawowej-1-1.zip> (data dostępu: 12.10.2018).

37 Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe (*Dz.U. 2017 poz. 59*).

38 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (*Dz.U. 2018 poz. 1675*).

realizację treści na tym etapie edukacyjnym. Zadania, jakie stawiane są doradztwu zawodowemu, powinny być dostosowane do możliwości tej grupy odbiorców.

Zgodnie z modułową strukturą programu w klasie VII i VIII są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: poznawanie własnych zasobów; świat zawodów i rynek pracy; rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Przewidziane w programie działania związane z doradztwem zawodowym są powiązane z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwi uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i karierą zawodową.

### **3. Cel ogólny orientacji zawodowej**

Celem orientacji zawodowej w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest wspieranie uczniów w procesie przygotowania ich do świadomego i samodzielnego wyboru kolejnego etapu kształcenia i zawodu, z uwzględnieniem ich zainteresowań, uzdolnień i predyspozycji zawodowych oraz informacji na temat systemu edukacji i rynku pracy<sup>39</sup>.

### **4. Treści programowe oraz cele szczegółowe – osiągnięcia uczniów<sup>40</sup>**

W programie uwzględniono cztery obszary celów szczegółowych – jednolitych z obszarami wszystkich programów (WSDZ) – które wyznaczają treści programowe preorientacji zawodowej:

- 4.1. poznawanie siebie, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia;
- 4.2. świat zawodów i rynek pracy, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy;

---

39 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

40 Załącznik nr 3 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz.U. 2018 poz. 1675).

- 4.3. rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie;
- 4.4. planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całonocnego poradnictwa kariery.

## **5. Cele szczegółowe programu**

W obszarach:

### 5.1. Poznawanie własnych zasobów

Uczeń:

- określa wpływ stanu zdrowia na wykonywanie zadań zawodowych;
- rozpoznaje własne zasoby (zainteresowania, zdolności, uzdolnienia, kompetencje, predyspozycje zawodowe);
- dokonuje syntezy przydatnych w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej informacji o sobie wynikających z autoanalizy, ocen innych osób oraz innych źródeł;
- rozpoznaje własne ograniczenia jako wyzwania w odniesieniu do planów edukacyjno-zawodowych;
- rozpoznaje swoje możliwości i ograniczenia w zakresie wykonywania zadań zawodowych i uwzględnia je w planowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej;
- określa aspiracje i potrzeby w zakresie własnego rozwoju i możliwe sposoby ich realizacji;
- określa własną hierarchię wartości i potrzeb.

### 5.2. Świat zawodów i rynek pracy

Uczeń:

- wyszukuje i analizuje informacje na temat zawodów oraz charakteryzuje wybrane zawody, uwzględniając kwalifikacje wyodrębnione w zawodach oraz możliwości ich uzyskiwania;

- porównuje własne zasoby i preferencje z wymaganiami rynku pracy i oczekiwaniami pracodawców;
- wyjaśnia zjawiska i trendy zachodzące na współczesnym rynku pracy, z uwzględnieniem regionalnego i lokalnego rynku pracy;
- uzasadnia znaczenie pracy w życiu człowieka;
- analizuje znaczenie i możliwości doświadczania pracy;
- wskazuje wartości związane z pracą i etyką zawodową;
- dokonuje autoprezentacji.

### 5.3. Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie

Uczeń:

- analizuje oferty szkół ponadpodstawowych i szkół wyższych pod względem możliwości dalszego kształcenia, korzystając z dostępnych źródeł informacji;
- analizuje kryteria rekrutacyjne do wybranych szkół w kontekście rozpoznania własnych zasobów;
- charakteryzuje strukturę systemu edukacji formalnej oraz możliwości edukacji pozaformalnej i nieformalnej;
- określa znaczenie uczenia się przez całe życie.

### 5.4. Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych

Uczeń:

- dokonuje wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej samodzielnie lub przy wsparciu doradczym;
- określa cele i plany edukacyjno-zawodowe, uwzględniając własne zasoby;
- identyfikuje osoby i instytucje wspomagające planowanie ścieżki edukacyjno-zawodowej i wyjaśnia, w jakich sytuacjach korzystać z ich pomocy;
- planuje ścieżkę edukacyjno-zawodową, uwzględniając konsekwencje podjętych wyborów.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego w szkole podstawowej. Uwzględniają wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły i cele edukacji poszczególnych przedmiotów, co umożliwi realizowanie programu zarówno podczas zajęć z zakresu

doradztwa zawodowego, jak i na zajęciach z wychowawcą, lekcjach przedmiotowych oraz na dodatkowych zajęciach edukacyjnych w tym innych zajęciach obejmujących wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu – w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej są spójne z celami preorientacji zawodowej (oddziały przedszkolne), orientacji zawodowej (klas I-VI szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych.

## 6. Warunki i sposoby realizacji programu

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji:

1) podczas wynikających z ramowych planów nauczania grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego, które są prowadzone przez doradcę zawodowego<sup>41</sup>;

2) podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomagania uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami; prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych, zajęciach z wychowawcą i innych zajęciach, a także w formie indywidualnych porad i konsultacji prowadzonych przez doradcę zawodowego (lub innych specjalistów, wychowawców, nauczycieli)<sup>42</sup>;
- podczas działań związanych z doradztwem zawodowym realizowanych w szkole (mini targi edukacyjne, projekty edukacyjne, konkursy zawodoznawcze) i poza nią (udział w targach edukacyjnych, festiwal zawodów, udział w wizytach zawodoznawczych w zakładach lokalnego rynku pracy). Wizyty te dają uczniom możliwość bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami różnych zawodów i specjalności i dzięki temu młodzi ludzie stają się otwarci i zorientowani na rynek

---

41 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planach nauczania dla publicznych szkół (Dz.U. 2017 poz. 703).

42 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. 2017 poz. 1591).



pracy oraz pracodawców oraz mogą odnieść wymagania danego zawodu do swoich potrzeb i możliwości.

W realizację programu doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiewicza w Brodłach włącześni sę rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (psycholog z poradni psychologiczno-pedagogicznej), Gmina Alwernia jako organ prowadzący szkołę oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkoły takie jak: Ochotnicza Straż Pożarna w Brodłach; Powiatowy Urząd Pracy w Chrzanowie; Ośrodek Pomocy Społecznej w Alwerni; Parafia św. Marcina w Porębie Żegoty. Dzięki tym instytucjom oprócz ściśle merytorycznego aspektu realizowany będzie także obszar w ujęciu środowiskowym, rodzinnym, socjalnym, zdrowotnym, kulturowym i religijnym.

Zajęcia w ramach doradztwa zawodowego prowadzone będą z wykorzystaniem metod aktywizujących<sup>43</sup>, dobieranych z uwzględnieniem m.in.: wieku uczestników zajęć oraz celów, jakie mają zostać osiągnięte.

Realizacja doradztwa zawodowego w aspekcie dotyczącym świata zawodów i rynku pracy wykorzystywać będzie metodę projektu - jako metodę aktywizującą rozwijającą oprócz ciekawości poznawczej również umiejętności organizacji własnych działań - polegającą na poznawaniu przez uczniów wybranego zagadnienia w ramach pracy zespołowej, zazwyczaj w sposób interdyscyplinarny (uwzględniający wiele dziedzin wiedzy).

Rodzice odgrywają istotną rolę w zakresie wspomagania ucznia w podejmowaniu właściwych decyzji edukacyjno-zawodowych. Realizacja tego celu jest możliwa dzięki włączaniu rodziców w działania szkoły poprzez angażowanie ich do działań doradczych poprzez:

- organizację i pomoc w organizacji wizyt w zakładach lokalnego rynku pracy,
- spotkań z rodzicami opowiadających o danym zawodzie – własnej ścieżce kariery zawodowej,
- współorganizacji mini targów edukacyjnych,
- angażowaniu rodziców w tworzenie portfolio przez ucznia.

---

43 Brudnik W., Moszyńska A., Owczarska B., Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2011.

W ramach wspomagania uczniów i rodziców w działaniach z zakresu doradztwa zawodowego realizacja programu stwarza możliwość indywidualnego kontaktu uczniów i rodziców z doradcą zawodowym i innymi specjalistami wspomagającymi proces podejmowania decyzji (psycholog - współpraca z PPP, pedagog, lekarz medycyny pracy). W kontaktach tych uwzględniono aspekty środowiskowe, rodzinne, socjalne, zdrowotne, kulturowe i religijne.

Działania związane z doradztwem zawodowym realizowane są z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT), co zwiększa atrakcyjność zajęć i jednocześnie usprawnia kompetencje kluczowe uczniów. Dynamicznie rozwijający się obszar ICT wymaga zarówno od prowadzących, jak i uczniów wdrażania idei całościowego uczenia się. Tym samym stosowane techniki pracy stają się środkiem do realizacji jednego z celów działań związanych z doradztwem zawodowym i zwiększenia ich efektywności.

W ramach wolontariatu szkolnego treści związane z doradztwem zawodowym będą elementem składowym tej aktywności. Wolontariat szkolny pozwala na sprawdzenie przez uczniów stopnia dopasowania własnych predyspozycji i preferencji do środowiska pracy związanego z konkretnym zawodem. Ponadto kształtuje postawę pracy polegającą na samodzielnym i odpowiedzialnym planowaniu zadań i ich konsekwentnej realizacji. Ważnym elementem wolontariatu jest również kształtowanie kompetencji obywatelskich i orientacji prospołecznej.

W doradztwie zawodowym uwzględniono rolę doradztwa rówieśniczego w kształtowaniu wyborów edukacyjno-zawodowych młodzieży. Doradztwo zawodowe w klasach VII-VIII ukierunkowane jest na kształtowanie:

- proaktywnych postaw młodzieży wobec pracy i edukacji ze zwróceniem uwagi na zasady etyki pracy jako fundament aktywności zawodowej;
- sprawczości uczniów, tj. przekonania, że są podmiotami własnych działań i są w pełni zdolni do wprowadzania zmian w swoim bliższym i dalszym otoczeniu.

Działania realizowane w ramach doradztwa zawodowego wspierają eliminowanie stereotypów dotyczących ról społecznych i zawodowych.

Testy, m.in. predyspozycji i zainteresowań zawodowych, pełnią funkcję wspomagającą, a ich wyniki omawiane są indywidualnie.

## **7. Weryfikacja efektów zajęć – zamiast oceniania**

Założone cele programu podlegają weryfikacji, a więc ocenie, w jakim stopniu zostały one zrealizowane dzięki podjętym działaniom. Będzie się to odbywać poprzez:

- pytania ewaluacyjne do uczestników zajęć (odnoszące się zarówno do oceny przydatności samych sytuacji dydaktycznych, ale również umożliwiające ocenę przyswojenia poruszanych treści oraz ich przydatności);
- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć);
- portfolio zawierające wymierne efekty pracy uczestników zajęć (w tym te czka sukcesów gromadząca wybrane przez ucznia prace – autoewaluacja);
- skale obserwacyjne dla prowadzących zajęcia uwzględniające wybrane czynniki, np.: motywację do pracy, zaangażowanie w pracę zespołową, kreatywność. Skale obserwacyjne mają jedynie wspomagać proces weryfikacji efektów zajęć, a nie go zastępować;
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców.

## **8. Ewaluacja programu**

Wewnętrzna ewaluacja programu, będzie planowana i realizowana w ramach Wewnętrznego Systemu Doradztwa Zawodowego. Jej efektem będzie doskonalenie programu służące dostosowaniu go do potrzeb i możliwości uczniów, potrzeb szkoły czy lokalnego rynku pracy.

Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez:

- okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole, w tym orientacji zawodowej, poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań;
- okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie orientacji zawodowej przez wychowawcę.

**9. Plan realizacji zadań z doradztwa zawodowego zawodowej w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego dla klas VII-VIII w roku szkolnym 2018/2019**

**Tabela 14** Plan realizacji zadań z doradztwa zawodowego prowadzonych przez doradcę zawodowego, nauczycieli i wychowawców na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych dla klas VII-VIII a także działania skierowane do rodziców i nauczycieli.

Lp.	Treści programowe – wymagania szczegółowe (cele ogólne i szczegółowe)	Rodzaj działania (zadanie)	Metody i formy realizacji	Realizatorzy i sojusznicy	Uczestnicy	Terminy	Uwagi
1. Prowadzenie grupowych zajęć z zakresu doradztwa zawodowego na podstawie ramowych planów nauczania.							
1.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.2	Moje umiejętności – moje sukcesy – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 1	Dyskusja, praca indywidualna i grupowa	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	II 2019	Scenariusz zajęć <sup>44</sup>
2.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.2	Zdolności i uzdolnienia – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 2	Praca w grupach, plakat, giełda pomysłów	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	II 2019	Scenariusz zajęć

3.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.4., 1. 1.5	Czy ja mogę być bohaterem? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 3	Studium przypadku, praca z tekstem, dyskusja, praca w grupach	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	II 2019	Scenariusz zajęć
4.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Zawody wokół nas – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 4	Dyskusja, praca w grupach, kolaż	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	II 2019	Scenariusz zajęć

5.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.7	Autoprezentacja, czyli sztuka przedstawiania siebie – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 5	Pogadanka, burza pomysłów, mapa mentalna, drama	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	III 2019	Scenariusz zajęć
6.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.4	Praca, jako wartość w życiu człowieka – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 6	Asocjogram, praca w grupach, dyskusja kierowana, gra dydaktyczna	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	III 2019	Scenariusz zajęć
7.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.5	Wolontariat – wstępem do kariery – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 7	Kula śnieżna, giełda pomysłów, praca w grupach, dyskusja	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	III 2019	Scenariusz zajęć
8.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.3	Szkoła podstawowa i co dalej? Moja edukacyjna przygoda – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 8	Dyskusja, plakat, praca w grupach	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	III 2019	Scenariusz zajęć
9.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.4	Jak długo uczyliśmy się? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 9	Rozmowa kierowana, debata, praca	nauczyciel prowadzący doradztwo	Uczniowie klasy VII	IV 2019	Scenariusz zajęć

			w grupach i parach	zawodowe			
10.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.3	Doradca zawodowy. Kto to taki? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 10	Dyskusja, rozmowa kierowana, praca w grupach, plakat	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VII	IV 2019	Scenariusz zajęć
11.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.3	Moje portfolio i e-portfolio (część 1) – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 1	Dyskusja, giełda pomysłów, praca w grupach	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	II 2019	Scenariusz zajęć
12.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.7, 2. 2.6	Jakie wartości są dla mnie ważne? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 2	Gra dydaktyczna, autorefleksja, pogadanka	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	II 2019	Scenariusz zajęć
13.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.6	Rozpoznaje swoje aspiracje – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 3	Autorefleksja, dyskusja - praca grupowa, rozmowa kierowana	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	II 2019	Scenariusz zajęć
14.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.3	Jak scharakteryzować współczesny rynek pracy? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 4	Mapa mentalna, praca w grupach, burza pomysłów, mini wykład	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	II 2019	Scenariusz zajęć
15.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.2	Moje zasoby i preferencje a oczekiwania pracodawców – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 5	Praca w grupach, studium przypadku, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	III 2019	Scenariusz zajęć
16.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.1	Szkoły zawodowe – szkołami pozytywnego wyboru – zajęcia w ramach doradztwa	Skojarzenia, dyskusja, debata, praca indywidualna,	nauczyciel prowadzący doradztwo	Uczniowie klasy VIII	III 2019	Scenariusz zajęć

		zawodowego, lekcja 6	praca w grupach	zawodowe			
17.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.2	Informacje w zasięgu ręki, czyli poznaję ofertę szkół ponadpodstawowych – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 7	Praca w grupach, praca z tekstem (analiza ulotek), dyskusja, plakat	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	III 2019	Scenariusz zajęć
18.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4.4.4	Kariera zawodowa. Co w trawie piszczy? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 8	Bank pomysłów, mapa myśli, eksperyment, rozmowa kierowana	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	III 2019	Scenariusz zajęć
19.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4.4.1	Jak wybrać szkołę? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 9	World Cafe, praca w grupach, praca indywidualna, Q-sort	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	IV 2019	Scenariusz zajęć
20.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4.4.2	Kim chcę zostać w przyszłości? – zajęcia w ramach doradztwa zawodowego, lekcja 10	Mapa myśli, praca indywidualna, praca w grupach	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	IV 2019	Scenariusz zajęć
II. Wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy prowadzonej przez doradcę zawodowego i nauczycieli na lekcjach wychowawczych i obowiązkowych zajęciach edukacyjnych							
21.	Poznawanie własnych zasobów 1. 1.2	Ja w moich oczach – zajęcia z wychowawcą	Dyskusja, praca indywidualna – autoanaliza, praca grupowa	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VII	X 2018	Scenariusz zajęć
22.	Poznawanie własnych zasobów 1. 1.2	Temperament jak z bajki – zajęcia z wychowawcą	Dyskusja kierowana, praca w grupach, miniwykład, metoda przewodniego tekstu	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VII	XI 2018	Scenariusz zajęć

23.	Poznanawanie własnych zasobów 1. 1.2	Ja w oczach innych część I – zajęcia z wychowawcą	Dyskusja, plakat, praca w grupach, analiza filmu	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VIII	X 2018	Scenariusz zajęć
24.	Poznanawanie własnych zasobów 1. 1.2	Ja w oczach innych część II – zajęcia z wychowawcą	Praca z tekstem – kwestionariusze, dyskusja, giełda pomysłów	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VIII	X 2018	Scenariusz zajęć
25.	Poznanawanie własnych zasobów 1. 1.3	Moje portfolio i e-portfolio. Część II. – zajęcia z plastyki	Giełda pomysłów, dyskusja, techniki plastyczne, praca indywidualna	Nauczyciel plastyki	Uczniowie klasy VII	III 2019	Scenariusz zajęć
26.	Poznanawanie własnych zasobów 1. 1.3	Moje portfolio i e-portfolio. Część III. – zajęcia z informatyki	Giełda pomysłów, dyskusja, techniki informatyczne, praca indywidualna	Nauczyciel informatyki	Uczniowie klasy VIII	III 2019	Scenariusz zajęć
27.	Poznanawanie własnych zasobów 1. 1.4	Ograniczenia czy możliwości? – zajęcia z wychowawcą. Lekcja poprzedzająca spotkanie z lekarzem rodzinnym i medycyny pracy	Zdania typu <i>prawda czy fałsz</i> , rozmowa kierowana, praca w grupach, dyskusja	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VIII	IV 2019	Scenariusz zajęć
28.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1.	Marzenia do spełnienia – zajęcia z doradcą zawodowym w ramach projektu SPInKA.	Dyskusja kierowana, praca w grupach, praca indywidualna – autorefleksja, plakat	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	XII 2018	Scenariusz zajęć
29.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	W jakich zawodach wykorzystam wiedzę z...? – zajęcia z doradcą zawodowym w ramach projektu SPInKA.	Praca w grupach, praca indywidualna – praca z tekstem, kalambury	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	I 2019	Scenariusz zajęć
30.	Świat zawodów i rynek	Rzemiosło – alternatywą dla	Akronim,	Nauczyciel	Uczniowie	XII 2018	Scenariusz



	pracy 2. 2.1	młodych zawodowców – zajęcia z wychowawcą	skojarzenia, gra online, dyskusja, praca w grupach, quiz	wychowawca	klasy VIII		zajęć
31.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Startujemy zawodowo – Zawodowa liga klas – zajęcia z wychowawcą	Metoda projektu, plakat, ankieta, fotoreportaż i film	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy IV-VIII	XI 2018 – V 2019	Scenariusz zajęć
32.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	W roli głównej...? – wywiad z przedstawicielem zawodu – zajęcia z wychowawcą	Projekt, wywiad, dyskusja, praca w grupach	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VII - VIII	XI 2018	Scenariusz zajęć
33.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.3	W szkole czy poza szkołą? Gdzie się uczymy? – zajęcia z wychowawcą	Praca w grupach, dyskusja, metoda przewodniego tekstu	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VII	II 2019	Scenariusz zajęć
34.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.4	Jak długo się uczymy? (część II) – zajęcia z wychowawcą	Rozmowa kierowana, world cafe – dyskusja, praca w grupach	Nauczyciel wychowawca	Uczniowie klasy VII	IV 2019	Scenariusz zajęć
35.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.2	Czas wolny – zajęcia z nauczycielem języka niemieckiego	Kalambury, gra Memory, dialogi, praca w parach i grupach.	Nauczyciel języka niemieckiego	Uczniowie klasy VII	X 2018	
36.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.4, 2. 2.5, 2. 2.6	Henryk Sienkiewicz „Latarnik”. Czym była praca dla Skawińskiego? Jakie miał doświadczenie zawodowe? Nieuczciwy wspólnik i co dalej... Praca za granicą kiedyś i dziś.	Drama, praca w grupach, rozmowa kierowana	Nauczyciel języka polskiego	Uczniowie klasy VII	X 2018	
37.	Planowanie własnego	Jak napisać życiorys i CV?	Drama, metoda	Nauczyciel	Uczniowie	IV 2019	

	rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.2, 4. 4.4	Jak napisać dobry list motywacyjny? Co w życiu młodego człowieka jest najważniejsze?	podawcza, wypełnianie schematów dokumentów urzędowych	języka polskiego	klasy VIII		
38.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 3.3	Edukacja i praca – przedstawia funkcje szkoły w systemie edukacji oraz strukturę polskiego systemu edukacyjnego	Rozmowa kierowana, praca w grupie	Nauczyciel wiedzy o społ.	Uczniowie klasy VIII	IX 2018	
39.	Poznanie siebie, poznawanie własnych zasobów 1.1.3	Komunikacja i autoprezentacja – przedstawia zasady komunikowania się; wyjaśnia zasady skutecznej autoprezentacji – kształtowania swojego wizerunku w nowym środowisku.	Dyskusja, burza mózgów, rozmowa kierowana	Nauczyciel wiedzy o społ.	Uczniowie klasy VIII	IX 2018	
40.	Świat zawodów i rynek pracy 2.2.5	Ekonomia na co dzień – wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów (z pracy, działalności gospodarczej, świadczenia społeczne); wymienia kategorie wydatków gospodarstwa domowego; planuje jego budżet.	Praca w grupach, rozmowa kierowana	Nauczyciel wiedzy o społ.	Uczniowie klasy VIII	IX 2018	
41.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1.	Obliczenia procentowe. Na czym polega zawód bankiera?	Rozmowa kierowana	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasy VII	X 2018	
42.	Poznawanie własnych	Izotopy. Energetyka jądrowa w	Rozmowa kierowana	Nauczyciel	Uczniowie	II 2019	

	zasobów 1. 1.1	pytaniach i odpowiedziach.		matematyki	klasy VII		
43.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4. 4.1	Woda i jej rola w przyrodzie. Jak zostać analitykiem chemicznym?	Rozmowa kierowana	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasy VII	V 2019	
44.	Poznanie własnych zasobów 1. 1.1	Izotopy. Energetyka jądrowa w pytaniach i odpowiedziach.	Rozmowa kierowana	Nauczyciel matematyki	Uczniowie klasy VII	II 2019	
45.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Zmiany w polskim przemyśle. Struktura zatrudnienia i bezrobocie w Polsce.	Rozmowa kierowana	Nauczyciel geografii	Uczniowie klasy VIII		
46.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Usługi w Polsce.	Rozmowa kierowana	Nauczyciel geografii	Uczniowie klasy VIII		
47.	Świat zawodów i rynek pracy 2. 2.1	Praca – popularne zawody i związane z nimi czynności. Miejsce i warunki pracy – mówienie i czytanie	Słownictwo, słuchanie, mówienie, dialogi, czytanie	Nauczyciel języka angielskiego	Uczniowie klasy VII-VIII		
48.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie 3. 1.1	Przedstawianie intencji, marzeń i planów na przyszłość – wypowiedź ustna	Słownictwo, słuchanie, mówienie, dialogi, czytanie	Nauczyciel języka angielskiego	Uczniowie klasy VIII		
49.	Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych 4.1.1	Wybór zawodu – pisanie	Słownictwo, słuchanie, mówienie, dialogi, czytanie	Nauczyciel języka angielskiego	Uczniowie klasy VIII		
III. Tematyka spotkań z rodzicami uczniów							
50.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	Doradztwo zawodowe. Dlaczego jest ważne?	Dyskusja, giełda pomysłów,	nauczyciel prowadzący	Rodzice uczniów	XI 2018	Scenariusz zajęć

			miniwykład	doradztwo zawodowe	klasy VII		
51.	Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie	Szkoła podstawowa i co dalej? Możliwe ścieżki kształcenia	Dyskusja, rozmowa kierowana	nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Rodzice uczniów klasy VIII	III 2019	Scenariusz zajęć
IV. Tematyka spotkań Rady Pedagogicznej Szkoły Podstawowej im. Henryka Sienkiwicza w Brodłach							
52.	Wewnątrzszkolny system doradztwa zawodowego	Planujemy działania w ramach Wewnątrzszkolnego Systemu Doradztwa Zawodowego (WSDZ) w naszej szkole	Lekcja odwrócona, praca w grupach, giełda pomysłów, gwiazda pytań, dyskusja kierowana	Dyrektor szkoły, zespół ds WSDZ	RP	X 2018	Scenariusz zajęć
53.		Od animatora do wychowawcy – nowe role doradcze w przygotowaniu ucznia do aktywnego projektowania przyszłości edukacyjnej i zawodowej – rada szkoleniowa	Skojarzenia, zdanie niedokończone, praca w grupach, dyskusja	Dyrektor szkoły, zespół ds WSDZ	RP	III 2019	Scenariusz zajęć
54.		Ewaluacja działań, podjętych przez szkołę, z zakresu doradztwa zawodowego.	Dyskusja, praca w grupach, zdanie niedokończone.	Dyrektor szkoły, zespół ds WSDZ	RP	VI 2019	Scenariusz zajęć

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 15** Proponowane wycieczki pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej.

<b>L.p.</b>	<b>Rodzaj działania, cel, treści</b>	<b>Realizatorzy i sojusznicy</b>	<b>Uczestnicy</b>	<b>Terminy</b>
1.	Wycieczka do Krakowa na „Małopolską Noc Naukowców”.	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	IX 2018
2.	Udział w Targach Edukacyjnych	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe, pedagog	Uczniowie klas VII-VIII	III 2019
3.	„Świąteczny czas” - z wizytą w domu seniora w Alwerni. Wolontariat – wstępem do kariery?	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	XII 2018
4.	Wycieczka do zakładów lokalnego rynku pracy.	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	V 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 16** Proponowane lekcje edukacyjne, spotkania, debaty itp. przedsięwzięcia wspomagane przez przedstawicieli różnych zawodów pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej.

<b>L.p.</b>	<b>Rodzaj działania, cel, treści</b>	<b>Realizatorzy i sojusznicy</b>	<b>Uczestnicy</b>	<b>Terminy</b>
1.	„Ograniczenia czy możliwości” – spotkanie z lekarzem rodzinnym i medycyny pracy. Znaczenie oceny stanu zdrowia przed wyborem zawodu i podjęcia pracy. Analiza wymagań zdrowotnych dla wybranych zawodów pod kątem przeciwwskazań zdrowotnych. Typy szkół do których wymagane są zaświadczenia lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych	Dyrektor szkoły Nauczyciele wychowawcy. Lekarz	Uczniowie klas VII-VIII	IV 2019
2.	Spotkanie z pielęgniarką szkolną. Przybliżenie uczniom zawodu pielęgniarki. Warsztaty dotyczące dbania o higienę osobistą	Nauczyciele wychowawcy Pielęgniarka szkolna	Uczniowie klas VII-VIII	XI 2018
3.	Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	XII 2018
4.	Absolwenci naszej szkoły – w ogniu pytań (debata)	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	IV 2019
5.	Cykl spotkań z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klasy VIII	II-V 2019

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 17** Uroczystości, imprezy szkolne i inne przedsięwzięcia pomocne w planowaniu i realizacji działań szkoły w obszarze doradztwa zawodowego w klasach VII-VIII szkoły podstawowej.

<b>L.p.</b>	<b>Rodzaj działania, cel, treści</b>	<b>Realizatorzy i sojusznicy</b>	<b>Uczestnicy</b>	<b>Terminy</b>
1.	Dzień Pracownika Służby Zdrowia – akademia z udziałem zaproszonych gości – przedstawicieli zawodów medycznych	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	IV 2019
2.	Dzień Pasjonata – jesteśmy mistrzami! Prezentacja talentów uczniów w ramach „Dnia Promocji szkoły”.	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas VII-VIII	VI 2019
3.	Stratujemy zawodowo – Zawodoznawcza Liga Klas – finał całorocznych zmagania.	Nauczyciele wychowawcy nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe	Uczniowie klas IV-VIII	X 2018 – V 2019

Źródło: Opracowanie własne

Program został pozytywnie zaopiniowany przez Radę Pedagogiczną, Samorząd Uczniowski i Radę Rodziców

Brodła dnia .....



